

#бюджетнийсканер

Проект реалізується в рамках Програми сприяння громадській активності «Долучайся!», що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) та здійснюється Pact в Україні

Богдан Малиняк, Антоніна Дешко, Тетяна Дурнєва

Аналітичний звіт за результатами аналізу місцевих бюджетів у проекті «Бюджетний сканер»

Київ
2019

#бюджетнийсканер

Проект реалізується в рамках Програми сприяння громадській активності «Долучайся!», що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) та здійснюється Pact в Україні

Богдан Малиняк, Антоніна Дешко, Тетяна Дурнева

Аналітичний звіт за результатами аналізу місцевих бюджетів у проекті «Бюджетний сканер»

За редакцією Богдана Малиняка

Київ

2019

Малиняк Б., Дешко А., Дурнєва Т. **Аналітичний звіт за результатами аналізу місцевих бюджетів в проекті «Бюджетний сканер»**. За ред. Богдана Малиняка. – К.: ІСЕД. – 64 с.

Для звіту було використано матеріали дослідження місцевих бюджетів, які проводили регіональні координатори проекту «Бюджетний сканер»: Лариса Юшкевич, Ілля Юрченко, Інна Полякова, Людмила Костенко, Вікторія Корецька, Ірина Алєєва, Оксана Гуцоляк, Станіслав Мартіросов, Богдан Кисіль, Олег Соколик, Антон Кухлев, Петро Тесновський, Микола Шуліко, Євген Ільченко, Вікторія Вольська, Роман Власенко, Алла Ковальова, Марія Макарович, Олена Долгорукова, Володимир Молчанов.

Проект «Бюджетний сканер» реалізується ГО «ІСЕД» в рамках Програми сприяння громадській активності «Долучайся!», що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) та здійснюється Pact в Україні.

Зміст аналітичного звіту є винятковою відповідальністю PACT та його партнерів і не обов'язково відображає погляди Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) або уряду США.

При повному або частковому відтворенні матеріалів цієї публікації посилання на видання обов'язкове.

© Pact Inc., 2019.

ЗМІСТ

Список скорочень.....	4
Вступ.....	5
1. Методологія дослідження.....	6
2. Результати аналізу	13
2.1. Стан бюджетного менеджменту в ОМС	13
2.1.1. Стан організації бюджетного процесу та його прозорості.....	13
2.1.2. Оцінювання відповідності бюджету стратегії розвитку та суспільним пріоритетам	23
2.2. Аналіз бюджетних програм	30
3. Висновки.....	41
Список використаних джерел	43
Додатки.....	44
Додаток А Методика дослідження місцевих бюджетів.....	44
Додаток Б Оцінювачі місцевих бюджетів 2018 р.	56
Додаток В Результати аналізу бюджетних програм.....	58

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

ГРК – головний розпорядник коштів

КП – комунальне підприємство

ОМС – орган місцевого самоврядування

ОТГ – об'єднана територіальна громада

ПСЕР – програма соціально-економічного розвитку

ВСТУП

Бюджетна децентралізація є важливим елементом ключової реформи, яка відбувається в Україні впродовж останніх декількох років – реформи місцевого самоврядування. Фундаментальні зміни, які відбулися у цій сфері передбачали не лише розширення обсягів ресурсів місцевого самоврядування, а, насамперед, розвиток системи управління місцевими бюджетами. Він включає, зокрема, **розширення повноважень органів місцевого самоврядування у сфері місцевих фінансів та збільшення їхньої відповідальності перед громадами за одержані результати місцевої бюджетної політики**. Якісно реалізувати ці важливі завдання неможливо без активної системної участі громадськості у бюджетному процесі.

Часто продовжує зберігатися відчуженість органів влади та громадськості. При цьому люди нерідко демонструють свою пасивність до справ громади, а органи місцевого самоврядування – ігнорують системні комунікації з населенням. В таких умовах чимало важливих інструментів, які завдяки законодавчим змінам з'явилися в нашій країні впродовж останніх років залишаються незатребувані. Наслідком цього є низький рівень довіри до влади, поширені зловживання з бюджетними коштами, неефективні рішення щодо бюджету тощо.

Проект «Бюджетний сканер» спрямований на розвиток спроможності інституцій громадянського суспільства приймати системно участь в управлінні місцевими бюджетами. Для цього було передбачено, зокрема, навчання учасників проекту методам аналізу місцевих бюджетів та підходам до здійснення впливу на місцеву бюджетну політику. Крім цього зусилля спрямовувались на розвиток інструментів місцевої бюджетної демократії, зокрема, публічного звітування про результати використання коштів місцевих бюджетів. Публічне звітування, як важлива форма діалогу органів влади і громадськості передбачає дискусію щодо обґрунтованості бюджетних рішень. Результати проведеного аналізу учасники проекту використовували також під час публічних дискусій з владними інституціями.

Висловлюємо вдячність кожному учаснику проекту «Бюджетний сканер». Ваші зусилля, активність та організованість є запорукою подальшого зростання ефективності управління бюджетами та успішного розвитку громад. Переконані, з'ясовані вами проблеми та виявлені недоліки бюджетного процесу неодмінно будуть вирішені. Сприятиме цьому також їх систематизація та висвітлення у цій аналітичній записці.

1. МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

Важливим суб'єктом контролю за ефективністю бюджетних видатків є громадськість. Необхідність (навіть незамінність) участі громадськості у контролі за ефективністю видатків пояснюється тим, що контролюючі органи, як і органи влади, які розпоряджаються бюджетними коштами, представляють одну сторону бюджетних відносин, а саме уряд. Більш того, за неефективне використання ресурсів зазвичай не передбачено ні адміністративної, ні, тим більше, кримінальної відповідальності. Через це, залучення громадськості до контролю за ефективністю видатків бюджету дає змогу не лише сформувати цілісне уявлення про те, з якою користю для суспільства були витрачені ці кошти, а й задіяти методи впливу на органи влади з метою підвищення ефективності бюджетних видатків (громадський тиск на владу, суспільний розголос інформації про неефективне використання коштів бюджету та ін.).

Метою створення методики дослідження місцевих бюджетів (далі – Методика) є допомога учасникам проекту «Бюджетний сканер» в оцінюванні місцевих бюджетів на уніфікованих засадах, що дає змогу комплексно з'ясувати стан місцевих бюджетів та з'ясувати наявні проблеми.

Завдання для побудови методики:

- забезпечити комплексне дослідження найважливіших аспектів місцевого бюджету;
- з'ясувати причини виникнення проблем у місцевих бюджетах;
- бути зручною та простою у застосуванні;
- сприяти об'єктивності результатів дослідження.

Управління бюджетом – це творчий процес визначення пріоритетів бюджетної політики. Бюджетна децентралізація та наявність великої кількості місцевих бюджетів, а також суб'єктів управління ними означає, що відсутні єдині детальні правила, яких варто дотримуватись не лише для певних країн, а й навіть у межах країни.

Запропонована Методика побудована на основі теоретичних досліджень та кращих практик щодо забезпечення ефективності місцевих бюджетів, а також чинна нормативно-правова база оцінювання ефективності видатків бюджетів.

Комплексне бачення підготовки місцевого бюджету запропонував Бланд Р. (Bland R.). Ця робота, на думку вченого передбачає розробку бюджетного календаря, з визначенням завдань та відповідальних осіб; підготовку прогнозу доходів; формування інструкцій та порядків підготовки бюджету; підготовку бюджетних запитів на основі визначених представницьким органом стратегічних цілей; бюджет, підготовлений виконавчою владою; слухання підготовленого бюджету; остаточне формування проекту бюджету; розгляд та затвердження проекту місцевого бюджету [1, р. 171–180]. Рекомендації автора вдало поєднані хронологічно та чітко визначають завдання для головних виконавців функцій щодо бюджетного планування. На думку вченого, головним пріоритетом у підготовці бюджету є налагодження процесу, який відображає пріоритети представницької гілки влади, одночасно сприяючи довгостроковим інтересам громади. Для цього важливо щоб персонал був забезпечений необхідною інформацією. Також важливо добре організувати не лише процес розробки проекту бюджету, але також його обговорення, щоб воно відбувалося

конструктивно. Ці характеристики, на нашу думку, впливають на якість управління місцевим бюджетом.

У посібнику Світового банку «Бюджетування на місцевому рівні», Шах А. (Shah A.) та Шен Ч. (Shen Ch.) зазначають, що бюджетне планування має бути спрямоване на досягнення довгострокового бачення розвитку [2, р. 152]. Мулінз Д. (Mullins D.) обґрунтовує доцільність чіткого регламентування процесу підготовки бюджету за допомогою бюджетного календаря, який визначає проведення кожного елемента у бюджетному циклі. Інструментом поліпшення результатів управління бюджетом, зокрема, бюджетного планування, вчений вважає відкритість у цьому процесі. Він також акцентує увагу на доречність ефективного залучення до процесу підготовки місцевого бюджету неурядових організацій, громадських груп та приватних організацій. Вчений ратує за те, щоб участь громадськості у процесі планування бюджету була всеохоплюючою та належним чином структурованою [2, р. 221–238].

Ще одним важливим джерелом інформації для побудови Методики були збірники кращих практик. Авторитетна міжнародна організація OPENGOV, яка спеціалізується на роботі з органами влади у сфері публічних фінансів, підготувала інформацію про підходи до ефективного бюджетування. Вони передбачають дві групи заходів: 1) загальні найкращі практики (чітке регламентування бюджетного процесу з датами; початок процесу від стратегії, бачення, цілей; визначення завдань департаментам; залучення громадян; забезпечення максимальної прозорості) 2) кращі практики комунікацій (широке, часте, просте спілкування; використання простої та зрозумілої мови; вихід за межі слів (використання привабливих візуальних ефектів); забезпечення легко доступних та динамічних даних; наявність зворотного зв'язку та взаємодії) [3, р. 5].

Окремо варто звернути увагу на рекомендації впливової міжнародної організації – ОЕСР, які об'єднують 10 принципів ефективного бюджетування, серед яких є ті, які визначають підходи до планування місцевих бюджетів:

- дотримання чітких, достовірних і передбачуваних обмежень фіскальної політики;
- тісне узгодження бюджетів з стратегічними пріоритетами органів влади;
- розробка структури інвестиційної складової бюджету, яка відповідає потребам розвитку;
- забезпечення відкритості, прозорості та доступності бюджетних документів і даних;
- забезпечення інклюзивних, активних й реалістичних дебатів щодо бюджету;
- створення умов, щоб невід'ємною частиною бюджетного процесу була оцінка співвідношення ціни та якості;
- сприяння цілісності та якості бюджетних прогнозів, фіскальних планів та виконання бюджету через сувору гарантію якості, включаючи незалежний аудит [4, р. 133].

Описані вченими підходи до ефективного бюджетного планування [5, с. 81–85] доцільно узагальнити і систематизувати. Сформована таким чином система правил планування бюджету слугуватиме також критеріями оцінювання якості бюджетного планування в цьому дослідженні. На нашу думку, всі підходи до раціонального планування місцевого бюджету доцільно згрупувати у дві групи: перша – регламентує

відносини всередині органів управління, а друга – відносини з зовнішнім середовищем, зокрема, територіальної громадою. Таким чином доцільно побудувати систему критеріїв оцінювання якості планування місцевого бюджету, що враховуватиме вплив ендогенних та екзогенних чинників.

Чинна нормативно-правова база України не містить прямих норм щодо оцінювання ефективності місцевого бюджету загалом. Втім вона включає норми, які регулюють відносини, які мають безпосередній вплив на ефективність місцевих бюджетів. Так, низка положень чинного законодавства регулює відносини щодо забезпечення бюджетної прозорості. Однак, низка нормативно-правових актів визначають процедуру оцінювання ефективності бюджетних програм.

Паспорт бюджетної програми вважають важливим джерелом інформації для оцінювання видатків. Зазначимо, що для аналізу цього документа можна скористатися Методичними рекомендаціями щодо здійснення оцінки ефективності бюджетних програм, затвердженими Наказом Міністерства фінансів України № 608 від 17.05.2011 р. До того ж, окремі нормативно-правові акти визначають чіткі вимоги до самих бюджетних програм. Так, правила складання паспортів бюджетних програм та звітів про їхнє виконання затверджені наказом Міністерства фінансів України № 1098 від 29.12.2002 р. Паспорт бюджетної програми – документ, що визначає мету, завдання, напрями використання бюджетних коштів, відповідальних виконавців, результативні показники та інші характеристики бюджетної програми відповідно до бюджетного призначення, встановленого рішенням про місцевий бюджет. У документі зазначені вимоги до формулювання цих елементів бюджетної програми, адже від цього залежать загальна якість паспорта та можливості його об'єктивного дослідження.

Таким чином, комплексний аналіз місцевого бюджету запропоновано поділити на дві складові 1) оцінювання бюджетного процесу; 2) аналіз ефективності бюджетних програм. Кожен з цих елементів поділяється на декілька блоків (рис. 1).

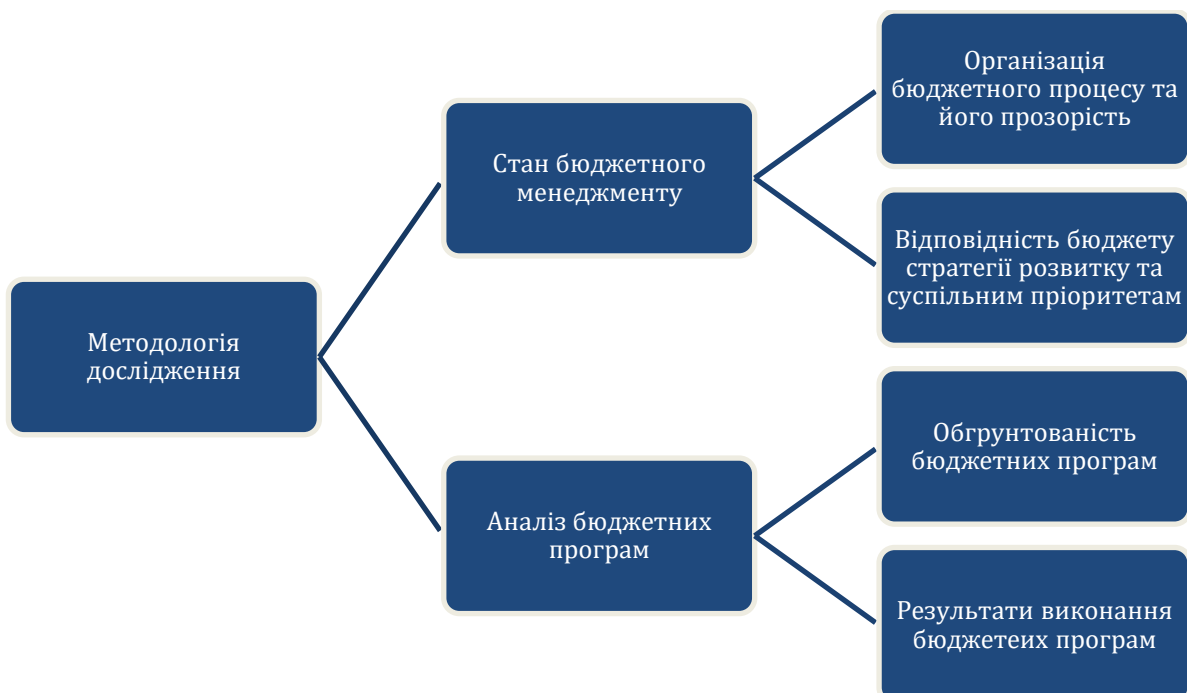

Рис. 1. Склад основних складових Методики аналізу місцевих бюджетів

У кожен складову Методики включено групи питань, з'ясування яких дає змогу детально оцінити найважливіші аспекти, що впливають на ефективність місцевих бюджетів (рис. 2–3).

Організація бюджетного процесу та його прозорість	Бюджетний регламент або інший документ, який системно регламентує відносини між учасниками бюджетного процесу
	Прогноз місцевого бюджету на 2018 р. та 2019-2020 рр.
	Робота багатосторонньої робочої групи над розробкою проекту бюджету 2018 р.
	Функціонування наглядових рад при комунальних підприємствах
	Фінансування соціального замовлення у 2018 р.
	Проведення конкурсу для розподілу бюджетних коштів громадським організаціям у 2018 р.?
	Залучення коштів грантодавців до бюджету для реалізації проектів у громаді в 2018 р.
	Проведення органом влади оцінки бюджету 2018 р. на предмет його відповідності принципам гендерної справедливості
	Наявність окремого розділу на офіційному сайті ОМС, присвяченого питанням місцевого бюджету
	Оприлюднення рішення про затвердження бюджету на 2018 рік
	Практика складання "Бюджету для громадян" на 2018 р.
	Наявність окремого підрозділу на сайті ОМС, відведений для інформування про діяльність КП
	Оприлюднення звіту про виконання ПСЕР за 2018 р.
	Публічне представлення інформації про виконання місцевого бюджету за 2018 р.
Загальний підсумок розділу	

Рис. 2. Перелік питань, включених у блок № 1 «Організація бюджетного процесу та його прозорість»

Узгодженість зі стратегією розвитку громади та суспільними пріоритетами	Наявність затвердженої Стратегії розвитку громади
	Наявність затвердженого Плану заходів реалізації Стратегії розвитку громади, який включає 2018 бюджетний рік
	Наявність затвердженої Програми соціально-економічного розвитку на 2018 р.
	Бюджет 2018 року містить видатки на реалізацію лише проектів, передбачених Планом заходів реалізації стратегії та ПСЕР
	Збір пропозицій від мешканців громади перед складанням проекту бюджету 2018 р.
	Консультації з громадськістю щодо проекту рішення про місцеві податки та збори на відповідний рік
	Консультації з громадськістю щодо проекту рішення про бюджет на 2018 р. ("бюджетні слухання")
	Реалізація ОМС бюджет участі у 2018 р.
	Конкурс громадських ініціатив, які фінансуватимуться за рахунок коштів місцевого бюджету в 2018 р.?
	Передбачено кошти для реалізації проектів на засадах співфінансування з населенням, ОСББ у бюджеті 2018 р.
	Практика визначення суспільних пріоритетів з метою оцінки важливості різних проектів шляхом он-лайн голосування
	Оголошувався конкурс для реалізації проектів громадськими організаціями у 2018 р.
	Залучення споживачів послуг до визначення напрямків витрачання бюджетних коштів певних сфер
Загальний підсумок щодо відповідності бюджету стратегії розвитку та суспільним пріоритетам	

Рис. 3. Перелік питань, включених у блок № 2 «Узгодженість бюджету зі стратегією розвитку та суспільними пріоритетами»

В Методиці передбачені уточнюючі запитання, для з'ясування рівня відповідної управлінської діяльності та стану документів (додаток А). Уточнюючі запитання передбачають закриті та відкриті відповіді. Таким чином відбувається поєднання оцінок, які базуються на встановленні фактів та оціночних суджень осіб, які проводять дослідження. Відтак створено умови комплексного оцінювання стану бюджетного менеджменту та ефективності місцевих бюджетів.

Кожна команда мала оцінити від однієї до трьох бюджетних програм. Вибір бюджетних програм здійснюється з урахуванням таких критеріїв:

- частка видатків місцевого бюджету на вибрані програми становить понад 25%;
- для обласних бюджетів та бюджетів обласних центрів частка (питома вага) на вибрані програми становить більше, ніж 15%, але не менше, ніж 35% певного головного розпорядника бюджетних коштів;
- обрані бюджетні програми мають високий інтерес в громаді;
- існує спроможність оцінити бюджетні програми.

Аналіз бюджетних програм передбачав також дві складові:

- 1) дослідження обґрунтованості бюджетної програми;
- 2) оцінювання результатів виконання програми (див. рис. 1).

На першому етапі бюджетну програму доцільно було дослідити на предмет її відповідності пріоритетам соціально-економічного розвитку громади, окремих сфер діяльності (рис. 4). До того ж, означені у паспорті бюджетної програми мету, завдання та напрями використання бюджетних коштів оцінюють щодо реалістичності й доцільності їхнього виконання у плановому бюджетному періоді та спрямованості на досягнення очікуваного результату. Також на етапі дослідження обґрунтованості бюджетної програми важливо оцінити результативні показники, яких передбачено досягти за підсумками її виконання у плановому періоді, з'ясувати, чи повною мірою вони відповідають меті й завданням бюджетної програми.

Другий етап аналізу бюджетної програми передбачав визначення передусім результативності програми тобто чи з'ясування досягнення цілей, визначених у програмі? Виявити це можна, порівнявши між собою показники, які закріплені у паспортах відповідних бюджетних програм та звітах про їхнє виконання. На цьому етапі важливо також з'ясувати наявність у виконавців стимулів у досягненні запланованих результативних показників бюджетної програми.

Таким чином, методика аналіз бюджетних програм містить завдання, які передбачають встановлення фактів, зокрема, наявності обов'язкових компонентів, дотримання визначених термінів щодо здійснення певних управлінських дій. Крім цього ця частина Методики включає також логічні завдання, які передбачають застосування оціночних суджень щодо обґрунтованості бюджетної програми та її компонентів, а також досягнення результатів виконання бюджетної програми.

Аналіз бюджетних програм	Наявність документа, в якому визначено стратегічні цілі ГРК, які відповідають бюджетній програмі
	Бюджетні запити оприлюднено до представлення проекту бюджету
	Наявність затверджених процедур залучення стейкхолдерів до процесу підготовки бюджетних запитів
	Проведено консультації з зацікавленими сторонами під час підготовки бюджетних запитів на 2018 р.
	Відбувався публічний захист бюджетного запиту на постійній депутатській комісії
	У бюджетній програмі визначено її мету
	У бюджетній програмі визначено завдання
	У бюджетній програмі 2018 р. визначено 4 групи показників виконання бюджетної програми
	Паспорт бюджетної програми розміщено на сайті ГРК (ОМС)
	Паспорт бюджетної програми затверджено вчасно (протягом 30 днів після набрання чинності рішенням про місцевий бюджет)
	Дотримання запланованих у бюджетній програмі показників затрат
	Досягнення запланованих у бюджетній програмі показників продукту
	Досягнення запланованих у бюджетній програмі показників ефективності
	Досягнення запланованих у бюджетній програмі показників якості
	У звіті наведено пояснення причин таких відхилень (за наявності відхилень)
	Звіт про виконання паспорту бюджетної програми за 2018 рік оприлюднено
	Орган місцевого самоврядування застосовує заохочення за виконання бюджетних програм
В ГРК функціонує структурний підрозділ (передбачено шатні одиниці), які здійснюють моніторинг виконання бюджетних програм	
ГРК здійснює оцінку ефективності бюджетних програм	
Відбувалося публічне представлення звіту про виконання бюджетної програми (до 15 березня)	
Висновок про якість бюджетної програми	

Рис. 4. Перелік питань, у складовій «Аналіз бюджетних програм»

Для проведення аналізу було залучено учасників проекту «Бюджетний сканер» з урахуванням місця проживання чи роботи, а також їх зацікавленості (додаток Б).

2. РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ

2.1. Стан бюджетного менеджменту в ОМС

2.1.1. Стан організації бюджетного процесу та його прозорості

Підготовка проекту бюджету регламентується Бюджетним кодексом України, Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» та іншими нормативно-правовими актами. Вони регламентують відносини органів місцевого самоврядування з органами державної влади, визначають вимоги до термінів ухвалення рішення про бюджет, оприлюднення самого рішення про бюджет та паспортів бюджетних програм тощо. Проте значна частина відносин, зокрема, між структурними підрозділами місцевої ради ОТГ, між місцевою радою ОТГ та іншими розпорядниками коштів, відносини з громадськістю залишається не врегульованими.

Серед 13 ОМС, в яких було проведено дослідження, **бюджетні регламенти** були лише в чотирьох (табл. 1). До того ж учасники проекту досить посередньо оцінили якість документу, який регламентує відносини. Це свідчить про те, що бюджетні відносини в досліджених ОМС залишаються здебільшого без чіткого системного регламентування. Це створює передумови для того, щоб управління бюджетом відбувалося без залучення важливих суб'єктів на основі дієвих процедур.

Таблиця 1

Бюджетний регламент або інший документ, який системно регламентує відносини між учасниками бюджетного процесу

№ з/п	Назва бюджету	Ухвалено документ	Якість документу
1	Міський бюджет міста Маріуполь	Так	Рамковий документ, який дає змогу вільно трактувати його положення
2	Міський бюджет міста Новогродівка	Ні	–
3	Міський бюджет міста Рубіжне	Ні	–
4	Міський бюджет міста Селидове	Ні	–
5	Міський бюджет міста Северодонецьк	Так	Задовільна
6	Міський бюджет міста Українськ	Ні	–
7	Міський бюджет міста Южне	Ні	–
8	Районний бюджет Лиманського району	Ні	–
9	Селищний бюджет Каланчацької ОТГ	Ні	–
10	Селищний бюджет Новопсковської ОТГ	Так	Задовільна
11	Сільський бюджет Андріївської ОТГ	Ні	–
12	Сільський бюджет Галицинівської ОТГ	Так	Середня
13	Сільський бюджет Костянтинівської ОТГ	Ні	–

Прогнозованість бюджетної політики на місцевому рівні відіграє важливу роль у забезпеченні стійкого розвитку територіальних громад. Незважаючи на те, що його складання передбачене чинним законодавством, оцінювачі встановили відсутність прогнозів доходів і видатків місцевих бюджетів у двох ОТГ (табл. 2). З 10 ОМС, які застосовували **прогноз місцевих бюджетів**, у трьох громадах цей важливий документ не був оприлюднений на сайті ОМС. Важливою характеристикою прогнозу доходів і видатків бюджету є обґрунтованість цього документу. Втім у процесі моніторингу ефективності місцевих бюджетів було встановлено, що лише в чотирьох

ОМС прогноз доходів і видатків місцевих бюджетів містив обґрунтування планових показників.

Таблиця 2

Прогноз місцевих бюджетів на 2018 р. та 2019–2020 рр.

№ з/п	Назва бюджету	Було складено прогноз доходів	Оприлюднення прогнозу на сайті ОМС	Містить обґрунтування планових показників
1	Міський бюджет міста Маріуполь	Так	Так	...
2	Міський бюджет міста Новогродівка	Так	Ні	Ні
3	Міський бюджет міста Рубіжне	Так	Так	Так
4	Міський бюджет міста Селидове	Так	Так	Так
5	Міський бюджет міста Сєвєродонецьк	Ні	Ні	Ні
6	Міський бюджет міста Українськ	Так	Так	Ні
7	Міський бюджет міста Южне	Так	Так	Ні
8	Районний бюджет Лиманського району	Так	Так	Так
9	Селищний бюджет Каланчацької ОТГ	Ні	–	–
10	Селищний бюджет Новопокровської ОТГ	Так	Так	Ні
11	Сільський бюджет Андріївської ОТГ	Ні	–	–
12	Сільський бюджет Галицинівської ОТГ	Так	Ні	Ні
13	Сільський бюджет Костянтинівської ОТГ	Так	Ні	Так

У процесі аналізу було встановлено низку проблем, які властиві окремим ОМС. Так, вказано на обмеженість прогнозу доходів і видатків міського бюджету міста **Новогродівка**. Зазначено, що повністю обґрунтувати немає змоги, оскільки наповнення бюджету залежить від роботи двох вугільних підприємств, де економічна ситуація сьогодні нестабільна.

Іншу негативну практику обґрунтування прогнозу застосовують у **Южному**. Так, прогноз 2020 року проти 2019 року по видатках та доходах збільшено арифметично на 5% без зазначення обґрунтування зростання.

Схожий підхід складання прогнозу місцевого бюджету застосовують у **Лиманському** районі. Районний бюджет на 2018 рік переважно складено на підставі бюджету 2017 року, без урахування Стратегії розвитку громади (через її відсутність). Проте в Пояснювальній записці вказано, що основним напрямом бюджетної політики на 2018-2019 роки є встановлення взаємозв'язку між стратегічними розвитку держави та можливостями бюджету у середньостроковій перспективі, збалансування загальнодержавних і регіональних інтересів, забезпечення прозорості бюджетної політики. Прогноз доходів та видатків на плановий та два наступні бюджетні роки є обґрунтованим, складеним на підставі динаміки трьох попередніх бюджетних років та з урахуванням демографічної, географічної та соціально-економічної ситуації в районі, базується на інформації про об'єкти оподаткування. Недолік полягає у відсутності Стратегії соціально-економічного розвитку громади у звітному періоді. Проте наразі такий недолік виправляють: створено Раду регіонального розвитку у Лиманському районі, яка працює над створенням відповідної Стратегії на наступні три роки.

Якість місцевого бюджету визначається як організацією процесу підготовки, так і кваліфікацією та збалансованістю інтересів суб'єктів, залучених до цього процесу.

Таке завдання спроможна виконувати **багатостороння робоча група** до складу якої входять представники різних зацікавлених сторін (представники виконавчих органів ОМС, депутати, представники ОГС, науковці, бізнес) (табл. 3). Втім, серед досліджуваних місцевих бюджетів, лише у містах Рубіжне та Северодонецьк такі робочі групи були створені. Втім у **Рубіжному** вона була створена лише формально та не збиралась жодного разу. До того ж процес формування самої багатосторонньої робочої групи був закритий. У **Северодонецьку** за рішенням виконкому міської ради робоча група для розгляду проекту бюджету була створена в грудні 2017 р. До її складу ввійшли депутати міської ради та громадські активісти. Головна увага в діяльності такої групи була приділена питанням обмеження темпів зростання фондів оплати праці для місцевих чиновників в обсязі 5%. Близько 6 млн грн отриманої економії було рекомендовано витратити на збільшення оплати праці педагогічних працівників.

Варто зазначити, що у двох ОМС був документ, який передбачає процедури роботи групи. Втім у бюджетному процесі 2018 року ці норми не були задіяні.

Таблиця 3

Робота багатосторонньої робочої групи над розробкою проекту бюджету 2018 р.

№ з/п	Назва бюджету	Робоча група була залучена до складання проекту бюджету	Існує документ, який передбачає процедури роботи групи
1	Міський бюджет міста Маріуполь	Не встановлено	Так
2	Міський бюджет міста Новогродівка	Ні	Ні
3	Міський бюджет міста Рубіжне	Так	Ні
4	Міський бюджет міста Селидове	Ні	Ні
5	Міський бюджет міста Северодонецьк	Так	Ні
6	Міський бюджет міста Українськ	Ні	Ні
7	Міський бюджет міста Южне	Ні	Ні
8	Районний бюджет Лиманського району	Ні	Ні
9	Селищний бюджет Каланчацької ОТГ	Ні	Ні
10	Селищний бюджет Новопсковської ОТГ	Ні	Так
11	Сільський бюджет Андріївської ОТГ	Ні	Ні
12	Сільський бюджет Галицинівської ОТГ	Ні	Ні
13	Сільський бюджет Костянтинівської ОТГ	Ні	Ні

Місцеві бюджети тісно пов'язані з комунальними підприємствами. У зв'язку з цим було з'ясовано наявність у комунальних підприємствах **наглядових рад**, як важливого чинника, який впливає на стан фінансів комунальних підприємств. А відтак на якість місцевих бюджетів. Встановлено, що наглядові ради діють лише у Маріуполі. Втім у більшості своєї наглядові ради створені для звітності, згідно регламентів роботи КП. Результативність – середня. затвердили наглядові ради фінансові звіти за 2018 р.

У процесі моніторингу ефективності місцевих бюджетів було передбачено також з'ясування наявності конкурентних механізмів розподілу та використання бюджетних ресурсів. У цьому контексті досліджено факт спрямування коштів місцевих бюджетів на проекти в межах застосування ОМС **соціального замовлення**. Втім у жодному з

місцевих досліджених бюджетів у 2018 р. не було передбачено кошти на фінансування соціального замовлення.

Також практично не застосовувалася практика **проведення конкурсу для розподілу бюджетних коштів громадським організаціям** у 2018 р. Конкурс для реалізації проектів громадськими організаціями було проведено лише у **Маріуполі**.

Позитивно відзначаємо поширення практики **залучення коштів грантодавців для реалізації проектів у громаді спільно з коштами бюджету**. У 2018 р. така практика була поширена в дев'яти ОМС з 13. У семи з них до реалізації проектів було залучено громадські організації. Негативним фактом є відсутність належного звітування про результати реалізації таких проектів – такі звіти були оприлюднені лише у двох ОМС.

Таблиця 4

Залучення коштів грантодавців для реалізації проектів у громаді спільно з коштами бюджету в 2018 р.

№ з/п	Назва бюджету	Залучено кошти грантодавців	До реалізації проектів залучено громадські організації	Оприлюднено звіт про результати реалізації проектів
1	Міський бюджет міста Маріуполь	Так	Так	Ні
2	Міський бюджет міста Новогродівка	Ні	–	–
3	Міський бюджет міста Рубіжне	Так	Так	Так
4	Міський бюджет міста Селидове	Так	Ні	Ні
5	Міський бюджет міста Северодонецьк	Ні	–	–
6	Міський бюджет міста Українськ	Ні	–	–
7	Міський бюджет міста Южне	Так	Так	–
8	Районний бюджет Лиманського району	Так	Так	Так
9	Селищний бюджет Каланчацької ОТГ	Ні	–	–
10	Селищний бюджет Новопсковської ОТГ	Так	Так	Ні
11	Сільський бюджет Андріївської ОТГ	Ні	–	–
12	Сільський бюджет Галицинівської ОТГ	Так	Так	Ні
13	Сільський бюджет Костянтинівської ОТГ	Ні	–	–

Проекти, які реалізовані за рахунок залучених коштів грантодавців спільно з коштами бюджету позитивно оцінені учасниками дослідження. Так, у **Новогродівці** якість проектів від донорських міжнародних організацій значно вища, ніж проектів від міста. Наприклад, ремонт міської бібліотеки на 400 тис. грн від Міжнародної організації з міграції. Зараз бібліотека – одна із найкращих локацій у місті. У **Южному** було реалізовано проект «Сонце світить всім» до якого було залучено близько 1000 осіб та було реалізовано громадою велика кількість заходів. У 2018 р. **Лиманською** райдержадміністрацією продовжена робота по впровадженню спільного проекту Австрійської Агенції Розвитку та Програми Розвитку ООН «Сталий розвиток сільських територій Чернівецької та Одеської областей». Реалізовано мікропроектну пропозицію «Енергозберігаючі заходи. Капітальний ремонт Дмитрівського НВК «ЗОШ I-II ступенів – ДНЗ» с. Дмитрівка Лиманського району». В 2018 р. розпочали реалізацію

мікропроектів – Громадська організація «Кордон – 2013» села Кордон та Громадська організація «Вікторія-2013» села Курісове.

Впродовж 2018 р. у жодному з досліджуваних ОМС не було проведено органом влади оцінки бюджету на предмет його відповідності принципам **гендерної справедливості**. Це свідчить про низький рівень сприйняття важливості такої діяльності лідерами місцевих громад.

Бюджетна прозорість – ключова характеристика якості місцевих бюджетів в умовах демократичних принципів управління місцевим самоврядуванням. Саме бюджетна прозорість дає змогу громадянськості формувати адекватну оцінку стосовно ефективності управління місцевим бюджетом на впливати на органи місцевого самоврядування з метою реалізації суспільних інтересів. Наявність **окремого розділу на сайті**, в якому можна знайти всю інформацію про місцеві бюджети, значно полегшує громадянам користування даними. Відзначимо, що на сайтах усіх досліджуваних ОМС, за винятком селищної ради Каланчацької ОТГ на сайті було розміщено окремого розділу на офіційному сайті ОМС, присвяченого питанням місцевого бюджету (табл. 5).

Таблиця 5

**Наявність окремого розділу на офіційному сайті ОМС,
присвяченого питанням місцевого бюджету**

№ з/п	Назва бюджету	Є окремий розділ, присвячений бюджету	в розділі оприлюднено:					
			рішення про бюджет	рішення про внесення змін до бюджету	бюджет з урахуванням усіх змін	паспорти бюджетних програм	звіти про виконання паспортів бюджетних програм	перелік капітальних видатків
1	Міський бюджет міста Маріуполь	Так	Так	Так	Так	Так	Так	–
2	Міський бюджет міста Новогродівка	Так	Ні	Ні	Ні	Так	Ні	Ні
3	Міський бюджет міста Рубіжне	Так	Так	Ні	Ні	Так	Ні	Ні
4	Міський бюджет міста Селидове	Так	Так	Так	Ні	Ні	Ні	Ні
5	Міський бюджет міста Северодонецьк	Так	Так	Так	Ні	Так	Ні	Так
6	Міський бюджет міста Українськ	Ні						
7	Міський бюджет міста Южне	Так	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні
8	Районний бюджет Лиманського району	Так	Так	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні
9	Селищний бюджет Каланчацької ОТГ	Ні						
10	Селищний бюджет Новопсковської ОТГ	Так	Так	Так	Ні	Так	Так	Так
11	Сільський бюджет Андріївської ОТГ	Так	Так	Так	Так	Ні	Ні	Так
12	Сільський бюджет Галицинівської ОТГ	Так	Так	Так	Ні	Так	Ні	Ні
13	Сільський бюджет Костянтинівської ОТГ	Так	Ні	Ні	Так	Так	Ні	Ні

Незважаючи на наявність окремих розділів на офіційних сайтах ОМС, присвяченого питанням місцевого бюджету, їхнє наповнення часто є доволі обмеженим. У таких розділах переважної частини сайтах ОМС відсутня інформація про перелік капітальних видатків, звіти про виконання паспортів бюджетних програм, бюджет з урахуванням усіх змін та паспорти бюджетних програм.

На сайтах ОМС зазвичай розміщено **рішення про бюджет** на 2018 р. (табл. 6). Лише у двох ОТГ (Андріївській та Костянтинівській) такі документи не були розміщені. Позитивним фактом є те, що усі рішення доступні зі всіма наявними додатками, а також те, що всі ці документи було оприлюднено вчасно.

Таблиця 6

Оприлюднення рішень про бюджет на 2018 рік

№ з/п	Назва бюджету	Рішення про бюджету на 2018 рік оприлюднено	Оприлюднено всі додатки до бюджету	Бюджет оприлюднено вчасно
1	Міський бюджет міста Маріуполь	Так	Так	Так
2	Міський бюджет міста Новогродівка	Так	Так	Так
3	Міський бюджет міста Рубіжне	Так	Так	Так
4	Міський бюджет міста Селидове	Так	Так	Так
5	Міський бюджет міста Южне	Так	Так	Так
6	Міський бюджет міста Северодонецьк	Так	Так	Так
7	Міський бюджет міста Українськ	Так	Так	Так
8	Районний бюджет Лиманського району	Так	Так	Так
9	Селищний бюджет Каланчацької ОТГ	Так	Так	Так
10	Селищний бюджет Новопсковської ОТГ	Так	Так	Так
11	Сільський бюджет Андріївської ОТГ	Ні	–	–
12	Сільський бюджет Галицинівської ОТГ	Так	Так	Так
13	Сільський бюджет Костянтинівської ОТГ	Ні	–	–

Для високої прозорості бюджетного процесу важливо не лише розміщувати офіційну інформацію про бюджети, але ще й поширювати інформацію у доступній для

пересічних людей формі. Як засвідчують результати дослідження, **практика складання «Бюджету для громадян» у 2018 р. була доволі обмеженою (табл. 7).**

Таблиця 7

Практика складання «Бюджету для громадян» на 2018 р.

№ з/п	Назва бюджету	ОМС розробляв «бюджет для громадян»	«Бюджет для громадян» містить інформацію для зворотного зв'язку	«Бюджет для громадян» оприлюднено на сайті ОМС
1	Міський бюджет міста Маріуполь	Так	Так	Так
2	Міський бюджет міста Новгородівка	Ні	–	–
3	Міський бюджет міста Рубіжне	Ні	–	–
4	Міський бюджет міста Селидове	Ні	–	–
5	Міський бюджет міста Северодонецьк	Так	Ні	Так
6	Міський бюджет міста Українськ	Ні	Ні	Ні
7	Міський бюджет міста Южне	Ні	–	–
8	Районний бюджет Лиманського району	Ні	–	–
9	Селищний бюджет Каланчацької ОТГ	Ні	–	–
10	Селищний бюджет Новопсковської ОТГ	Так	Так	Так
11	Сільський бюджет Андріївської ОТГ	Ні	–	–
12	Сільський бюджет Галицинівської ОТГ	Так	Ні	Так
13	Сільський бюджет Костянтинівської ОТГ	Ні	–	–

Майже у половини досліджених ОМС на сайтах відсутні **окремі підрозділи, присвячені діяльності КП** (табл. 8). До того ж навіть у функціонуючих відповідних підрозділах представлено обмежену інформацію. Непрозора діяльність створює додаткові ризики для бюджетів, адже позбавляє бюджет можливих надходжень чи поглинає частину бюджетних коштів у вигляді фінансової підтримки.

**Наявність окремого розділу на офіційному сайті ОМС,
відведеного для інформування про діяльність КП**

№ з/п	Назва бюджету	Окремий підрозділ на сайті ОМС, відведений для інформування про діяльність КП	На сайті розміщено			
			повний перелік всіх комунальних підприємств	повна інформація про всі КП	фінансові плани всіх КП	звіти про виконання фінансових планів всіх КП
1	Міський бюджет міста Маріуполь	Так	Так	Так	Так	Так
2	Міський бюджет міста Новогродівка	Ні	Так	Ні	Ні	
3	Міський бюджет міста Рубіжне	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні
4	Міський бюджет міста Селидове	Так	Ні	Ні	Ні	Ні
5	Міський бюджет міста Северодонецьк	Ні	Так	Ні	Ні	Ні
6	Міський бюджет міста Українськ	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні
7	Міський бюджет міста Южне	Так	Ні	Ні	Ні	Ні
8	Районний бюджет Лиманського району	Так	Так	Так	Ні	Ні
9	Селищний бюджет Каланчацької ОТГ	Так	Ні	Ні	Ні	Ні
10	Селищний бюджет Новопсковської ОТГ	Так	Так	Так	Ні	Ні
11	Сільський бюджет Андріївської ОТГ	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні
12	Сільський бюджет Галичинівської ОТГ	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні
13	Сільський бюджет Костянтинівської ОТГ	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні

Важливою характеристикою місцевого бюджету є його узгодженість з іншими програмними документами, які визначають пріоритети розвитку громади, зокрема, з Програмою соціально-економічного розвитку. Для моніторингу такої узгодженості важлива наявність інформації не лише про виконання бюджету, а й також звітності про виконання ПСЕР. З усіх досліджених ОМС, **ПСЕР була оприлюднена** лише в чотирьох ОМС до того ж в повному обсязі лише в трьох ОМС (табл. 9).

Оприлюднення звіту про виконання ПСЕР за 2018 р.

№ з/п	Назва бюджету	Звіт оприлюднено	Звіт оприлюднено в повному обсязі	Звіт оприлюднено вчасно
1	Міський бюджет міста Маріуполь	Так	Так	Так
2	Міський бюджет міста Новогродівка	Так	Ні	Так
3	Міський бюджет міста Рубіжне	Ні	–	–
4	Міський бюджет міста Селидове	Ні	–	–
5	Міський бюджет міста Северодонецьк	Ні	–	–
6	Міський бюджет міста Українськ	Ні	–	–
7	Міський бюджет міста Южне	Так	Так	Так
8	Районний бюджет Лиманського району	Ні	–	–
9	Селищний бюджет Каланчацької ОТГ	Так	Так	Так
10	Селищний бюджет Новопсковської ОТГ	Ні	–	–
11	Сільський бюджет Андріївської ОТГ	Ні	–	–
12	Сільський бюджет Галицинівської ОТГ	Ні	–	–
13	Сільський бюджет Костянтинівської ОТГ	Ні	–	–

Залишається нерозвинутою практика **публічного представлення інформації про виконання місцевого бюджету**. У 2018 р. лише чотири ОМС здійснювали такі заходи (табл. 10). До того ж анонси було зроблено лише у трьох випадках.

Таблиця 10

Публічне представлення інформації про виконання місцевого бюджету за 2018 р.

№ з/п	Назва бюджету	Публічне представлення відбулось	Анонс заздалегідь оприлюднений на офіційному сайті ради	Публічне представлення інформації відбулось не пізніше, ніж 20 березня
1	Міський бюджет міста Маріуполь	Так	Так	Так
2	Міський бюджет міста Новогродівка	Ні	–	–
3	Міський бюджет міста Рубіжне	Ні	–	–
4	Міський бюджет міста Селидове	Ні	–	–
5	Міський бюджет міста Северодонецьк	Ні	–	–
6	Міський бюджет міста Українськ	Ні	–	–
7	Міський бюджет міста Южне	Так	Так	Так
8	Районний бюджет Лиманського району	Ні	–	–
9	Селищний бюджет Каланчацької ОТГ	Так	Так	Ні
10	Селищний бюджет Новопсковської ОТГ	Ні	–	–
11	Сільський бюджет Андріївської ОТГ	Ні	–	–
12	Сільський бюджет Галицинівської ОТГ	Так	Ні	Так
13	Сільський бюджет Костянтинівської ОТГ	Ні	–	–

Отже, загалом спостерігається низький рівень організації бюджетного процесу. Його прозорість та відкритість для громадськості зазвичай нерозвинуті. Втім в окремих ОМС можна спостерігати позитивні приклади ефективно організації управління місцевим бюджетом (табл. 11).

Загальний підсумок розділу

№ з/п	Назва бюджету	Короткий підсумок за результатами аналізу
1	Міський бюджет міста Маріуполь	Процедури, які регламентують відносини між учасниками бюджетного процесу в наявності є – наприклад, Бюджетний регламент. Але рівень прозорості бюджетного процесу та його відкритості перед громадськістю – середній. Тому нерідко вони імітуються владою.
2	Міський бюджет міста Новогродівка	Процедури відбуваються відповідно до бюджетного законодавства. Але є низка суттєвих прогалин: доступність, прозорість, відсутність повноцінних бюджетних слухань та обговорень, консультацій з громадою тощо.
3	Міський бюджет міста Рубіжне	Слабо розвинені процедури управління бюджетом
4	Міський бюджет міста Селидове	Громадськість не має доступу до повної інформації. В результаті влада часто надає інформацію для того, щоб формально виконати вимоги законодавства.
5	Міський бюджет міста Северодонецьк	Прийнято бюджетний регламент, але він виконується формально. Працювала багатостороння робоча група, але вона була створена лише за 2-3 дні до подання проекту бюджету на розгляд місцевої ради, в певній мірі була політично заангажована. «Громадський бюджет» готується вже впродовж декількох років. Проводились бюджетні слухання з проекту бюджету. Але через те, що програмно-цільовий метод не було своєчасно запроваджено – не виконані вимоги щодо надання звітів про виконання паспортів бюджетних програм, не проведено публічне представлення таких звітів
6	Міський бюджет міста Українськ	Рівень прозорості бюджету низький. Бюджетний регламент не прийнятий і бажання його приймати не має. Документи які стосується бюджету не оприлюднюються. Програмно-цільовий метод застосовується лише формально. Влада часто не виконує вимоги законодавства щодо оприлюднення необхідної інформації.
7	Міський бюджет міста Южне	Деякі процедури потребують запровадження або вдосконалення, інформація про бюджет публікується вчасно та загалом у повному обсязі, відкритий для громадськості лише для ознайомлення. Потребує значних зусиль для пошуку документів на різних розділах сайту.
8	Районний бюджет Лиманського району	Рівень прозорості процедур, що регламентують відносини між учасниками бюджетного процесу, доволі низький. Інформація частково розкидана по різних підрозділах сайту та різних сайтах, частково взагалі відсутня в відкритому доступі. Загальної картини бюджетного процесу не має. Незрозуміла логіка виділення коштів на ті чи інші програми тощо через відсутність ПСЕР. Реальний (не формальний) рівень взаємодії з громадськістю з бюджетних питань дуже низький.
9	Селищний бюджет Каланчацької ОТГ	Бюджетні процедури не розвинені, відсутній регламент відносин у бюджетному процесі, бюджет не прозорий і не відкритий перед громадськістю.
10	Селищний бюджет Новопсковської ОТГ	Процедури регламентовано задовільно.
11	Сільський бюджет Андріївської ОТГ	Рівень прозорості недостатній. Рекомендується сільській раді більш сумлінно ставитися до внесення публічної інформації на офіційний сайт громади та активніше залучати мешканців до бюджетних процесів.
12	Сільський бюджет Галицинівської ОТГ	Процедури управління бюджетом врегульовано внутрішніми документами. Рівень бюджетної прозорості задовільний.
13	Сільський бюджет Костянтинівської ОТГ	Аналіз сайту показав, що інформація про бюджет представлена у досить невеликому обсязі. В той же час проекти регуляторних актів на сайті оприлюднені. З огляду на те, що 2018 рік – це перший рік існування об'єднаної територіальної громади, то розроблення бюджетного регламенту сприятиме налагодженню інформування громади з питань планування та виконання сільського бюджету

2.1.2. Оцінювання відповідності бюджету стратегії розвитку та суспільним пріоритетам

Проблема узгодження бюджетних індикаторів зі стратегічними пріоритетами розвитку громади є системним недоліком планування місцевих бюджетів. Великою перешкодою на шляху раціонального планування бюджету є відсутність у великій частини ОМС затверджених стратегій розвитку. У 2018 р. **затверджена Стратегія розвитку** була лише у п'яти ОМС (табл. 12). Учасники дослідження досить високо оцінили якість затверджених стратегій. Схвальні оцінки щодо реалістичності та чіткості стратегій стосувалися міста **Южного, Андріївської, Галицинівської та Костянтинівської ОТГ**.

Таблиця 12

Наявність затвердженої Стратегії розвитку громади та плану її реалізації на 2018 р.

№ з/п	Назва бюджету	Затверджена стратегія розвитку громади	Оприлюднено Стратегію на сайті ОМС	Затверджено План заходів реалізації Стратегії, який включає 2018 р.
1	Міський бюджет міста Маріуполь	Так	Так	Ні
2	Міський бюджет міста Новогродівка	Ні	–	–
3	Міський бюджет міста Рубіжне	Ні	–	–
4	Міський бюджет міста Селидове	Ні	–	–
5	Міський бюджет міста Северодонецьк	Ні	–	–
6	Міський бюджет міста Українськ	Ні	–	–
7	Міський бюджет міста Южне	Так	Так	Ні
8	Районний бюджет Лиманського району	Ні	–	–
9	Селищний бюджет Каланчацької ОТГ	Ні	–	–
10	Селищний бюджет Новопсковської ОТГ	Так	Так	Ні
11	Сільський бюджет Андріївської ОТГ	Ні	–	–
12	Сільський бюджет Галицинівської ОТГ	Так	Так	Ні
13	Сільський бюджет Костянтинівської ОТГ	Так	Так	Ні

Значно гірша ситуація спостерігається з наявністю **затвердженого Плану заходів реалізації Стратегії, який включає 2018 р.** В жодному ОМС такого документу не було. Це засвідчує глибокі проблеми в узгодженні бюджетної політики громад зі стратегіями розвитку навіть в тих випадках, коли існують такі документи.

В жодному з досліджених ОМС не було оприлюднено звіт про реалізацію Стратегії на сайті місцевої ради за відповідний бюджетний рік.

У всіх ОМС в 2018 р. було **затверджено Програми соціально-економічного розвитку** (табл. 13). Практично всі ці документи оприлюднено на сайтах ОМС. Однак звіти про виконання ПСЕР наявні лише на сайтах чотирьох ОМС. Окремо зазначено

наявність проблем з узгодженням бюджету та ПСЕР, про що свідчить фінансування за рахунок місцевих бюджетів тих проектів, які не містить ПСЕР.

Таблиця 13

**Узгодженість бюджетної політики
з програмою соціально-економічного розвитку на 2018 р.**

№ з/п	Назва бюджету	Затверджена Програми соціально-економічного розвитку на 2018 р.	Оприлюднено ПСЕР на сайті ОМС	Оприлюднено звіт про виконання ПСЕР	Бюджет 2018 року містить видатки на реалізацію лише тих проектів, які передбачені ПСЕР
1	Міський бюджет міста Маріуполь	Так	Так	Ні	...
2	Міський бюджет міста Новогродівка	Так	Так	Так	Так
3	Міський бюджет міста Рубіжне	Так	Ні	Ні	Ні
4	Міський бюджет міста Селидове	Так	Так	Так	Так
5	Міський бюджет міста Северодонецьк	Так	Так	Ні	Ні
6	Міський бюджет міста Українськ	Так	Так	Ні	Ні
7	Міський бюджет міста Южне	Так	Так	Так	...
8	Районний бюджет Лиманського району	Так	Так	Ні	Так
9	Селищний бюджет Каланчацької ОТГ	Так	Так	Так	Ні
10	Селищний бюджет Новопсковської ОТГ	Так	Так	Ні	Ні
11	Сільський бюджет Андріївської ОТГ	Так	Так	Ні	...
12	Сільський бюджет Галицинівської ОТГ	Так	Так	Ні	Ні
13	Сільський бюджет Костянтинівської ОТГ	Так	Ні	Ні	...

Вагомою причиною неузгодженості ПСЕР та бюджетної політики є низька якість програмного документа. Так, на думку оцінювачів, якість ПСЕР м. **Новогродівка** незадовільна. Заплановані заходи не підкріплюються фінансуванням. Відсутні чіткі пріоритети. ПСЕР пишеться під чиновників, але не для жителів. Дуже важко в ній орієнтуватися. Учасники дослідження часто звертали увагу на нереалістичність ПСЕР. ПСЕР м. **Рубіжного** охоплювала всі сфери, а плани були реалістичні за фінансуванням. Оцінювачі вказували, що в ПСЕР м. Селидове було багато популізму.

В окремих ОМС оцінки ПСЕР були неоднозначні або позитивні. Наприклад, в процесі оцінювання було вказано, що ПСЕР **Каланчацької ОТГ** підготовлена якісно, все що стосується закладів конкретизовано, але вона не реалістична, оскільки видатки вказані в програмі не покриваються доходами селищного бюджету ОТГ. При цьому ПСЕР **м. Южне** та **Лиманського району** були оцінені як чіткі та реалістичні.

Що стосується врахування суспільних пріоритетів у бюджетній політиці, то тут також було встановлено низку проблем. Наприклад, в жодному з досліджених ОМС не проводився **Збір пропозицій від мешканців громади перед складанням проекту бюджету 2018 р.**

Вимоги чинного законодавства щодо особливостей ухвалення регулятивних актів сприяли тому, що були проведені **консультації щодо проекту рішення про місцеві податки та збори**. Втім консультації проводилися лише п'яти ОМС (табл. 14).

Дещо частіше проводилися **консультації щодо проекту бюджету на 2018 р. («бюджетні слухання»)** – вони відбулися у семи ОМС.

Позитивним фактом є те, що в усіх ОМС, в яких відбулися бюджетні слухання, за винятком Каланчацької ОТГ та м. Сєвєродонецька було **завчасно оприлюднено проект бюджету та інші документи перед бюджетними слуханнями**.

Таблиця 14

Консультації з громадськістю щодо бюджетної політики на 2018 р.

№ з/п	Назва бюджету	Консультації щодо проекту рішення про місцеві податки та збори	Консультації щодо проекту бюджету на 2018 р. («бюджетні слухання»)	Завчасно оприлюднено проект бюджету та інші документи перед бюджетними слуханнями
1	Міський бюджет міста Маріуполь	Так	Так	Так
2	Міський бюджет міста Новогродівка	Так	Так	Так
3	Міський бюджет міста Рубіжне	Ні	Ні	–
4	Міський бюджет міста Селидове	Ні	Ні	–
5	Міський бюджет міста Сєвєродонецьк	Ні	Так	Ні
6	Міський бюджет міста Українськ	Ні	Ні	Ні
7	Міський бюджет міста Южне	Ні	Так	Так
8	Районний бюджет Лиманського району	Ні	Ні	–
9	Селищний бюджет Каланчацької ОТГ	Ні	Так	Ні
10	Селищний бюджет Новопсковської ОТГ	Так	Так	Так
11	Сільський бюджет Андріївської ОТГ	Так	Так	Так
12	Сільський бюджет Галицинівської ОТГ	Ні	Ні	–
13	Сільський бюджет Костянтинівської ОТГ	Так	Ні	–

Більш активне залучення громадськості до управління бюджетом за допомогою застосування **бюджету участі** було передбачено правовими актами у п'яти ОМС (табл. 15). Втім у 2018 р. бюджети участі були реалізовані у трьох ОМС. У місті **Новгородівка** попри всі намагання активістів та деяких депутатів впровадити «бюджет участі» не вдалося. Мешканці активні в інших заходах та проектах. На думку оцінювачів, бюджет участі був би позитивно сприйнятий у місті, але відсутня політична воля його впроваджувати. політична воля його впроваджувати.

В м. **Сєверодонецьку** використовувалась лише процедура голосування при розподілі коштів бюджету участі, проекти, які передбачають співфінансування не реалізовувались. У м. **Южне** попри те, що успішного проведення конкурсу, проводились навчання, роз'яснення на міському телебаченні, у соцмережах, а мешканці прийняли активну участь, частина проектів була доволі креативною, проекти переможці «бюджету участі» 2018 р. не реалізуються, окрім одного проекту (модернізація системи освітлення міської галереї).

Таблиця 15

Реалізація ОМС бюджету участі у 2018 р.

№ з/п	Назва бюджету	Правовим актом передбачено реалізацію бюджету участі	ОМС формував бюджет участі у 2018 р.
1	Міський бюджет міста Маріуполь	Ні	–
2	Міський бюджет міста Новгородівка	Так	Ні
3	Міський бюджет міста Рубіжне	Ні	–
4	Міський бюджет міста Селидове	Ні	–
5	Міський бюджет міста Сєверодонецьк	Так	Так
6	Міський бюджет міста Українськ	Ні	Ні
7	Міський бюджет міста Южне	Так	Так
8	Районний бюджет Лиманського району	Ні	–
9	Селищний бюджет Каланчацької ОТГ	Ні	–
10	Селищний бюджет Новопсковської ОТГ	Так	Так
11	Сільський бюджет Андріївської ОТГ	Ні	–
12	Сільський бюджет Галицинівської ОТГ	Так	Ні
13	Сільський бюджет Костянтинівської ОТГ	Ні	–

В жодному з досліджених ОМС у 2018 р. не застосовувалася інша форма активного залучення громадян до управління бюджетом – **конкурс громадських ініціатив, які фінансуватимуться за рахунок коштів місцевого бюджету**.

Низька активність ОМС спостерігається також щодо застосування іншого інструменту, який, зокрема, сприяє ефективному управлінню місцевим бюджетом – **реалізації проектів на засадах співфінансування з населенням, ОСББ** (табл. 16). Не сприяє реалізації цілей цього важливого інструменту – не оприлюднення у двох ОМС звіту про результати реалізації проектів співфінансування.

Учасники дослідження відзначали середній рівень якості проектів співфінансування середня в м. **Маріуполь**. Проекти йдуть по напрямкам «Культура», «Спорт», «Туризм». На кожен проект виділено не більше 100 тис. грн.

У м. **Новгородівка** було реалізовано дуже небагато проектів на засадах співфінансування. У 2018 році місцевий бюджет мав певні проблеми з надходженням коштів через заборгованість заробітної плати шахтарям. А тому підтримка ОСББ скоротилася. Переважно співфінансування спрямовувалося на ремонт: 20-30% витрат на реалізацію проектів забезпечували ОСББ, а решту доплачувало місто.

Таблиця 16

Передбачено кошти для реалізації проектів на засадах співфінансування з населенням, ОСББ у бюджеті 2018 р.

№ з/п	Назва бюджету	Передбачено кошти для реалізації проектів на засадах співфінансування	Проведено тренінги з навчанням мешканців ініціювати та реалізовувати проекти на засадах співфінансування	Оприлюднено звіт про результати реалізації проектів співфінансування
1	Міський бюджет міста Маріуполь	Так	Так	Так
2	Міський бюджет міста Новгородівка	Так	Ні	Ні
3	Міський бюджет міста Рубіжне	Ні	–	–
4	Міський бюджет міста Селидове	Так	Так	Ні
5	Міський бюджет міста Сєверодонецьк	Ні	–	–
6	Міський бюджет міста Українськ	Ні	–	–
7	Міський бюджет міста Южне	Так	Так	Так
8	Районний бюджет Лиманського району	Ні	–	–
9	Селищний бюджет Каланчацької ОТГ	Ні	–	–
10	Селищний бюджет Новопсковської ОТГ	Ні	–	–
11	Сільський бюджет Андріївської ОТГ	Ні	–	–
12	Сільський бюджет Галицинівської ОТГ	Ні	–	–
13	Сільський бюджет Костянтинівської ОТГ	Ні	–	–

Доволі парадоксальним явищем є відсутність **Практики визначення суспільних пріоритетів з метою оцінки важливості різних проектів шляхом он-лайн голосування** – в епоху поширення цифрових інформаційних технологій та високого рівня доступності до мережі інтернет.

Також дуже обмежена практика проведення конкурсу для реалізації проектів громадськими організаціями у 2018 р. Такий конкурс було проведено лише у м. **Маріуполь**.

ОМС зазвичай не практикували **залучення споживачів коштів до визначення напрямків витрачання бюджетних коштів певних сфер**. У 2018 р. така практика була в чотирьох ОМС (табл. 17).

Таблиця 17

Залучення споживачів послуг до визначення напрямків витрачання бюджетних коштів певних сфер 2018 р.

№ з/п	Назва бюджету	Споживачі послуг залучалися до визначення напрямків витрачання бюджетних	Практика поширена у декількох сферах
1	Міський бюджет міста Маріуполь	Так	Так
2	Міський бюджет міста Новгородівка	Ні	–
3	Міський бюджет міста Рубіжне	Ні	–
4	Міський бюджет міста Селидове	Ні	–
5	Міський бюджет міста Северодонецьк	Ні	–
6	Міський бюджет міста Українськ	Ні	–
7	Міський бюджет міста Южне	Ні	–
8	Районний бюджет Лиманського району	Ні	–
9	Селищний бюджет Каланчацької ОТГ	Ні	–
10	Селищний бюджет Новопокровської ОТГ	Так	Так
11	Сільський бюджет Андріївської ОТГ	Так	Так
12	Сільський бюджет Галицинівської ОТГ	Так	Так
13	Сільський бюджет Костянтинівської ОТГ	Ні	–

Отже, у процесі дослідження відповідності бюджету стратегії розвитку, а також суспільним пріоритетам, констатовано доволі неоднорідну ситуацію. Серед усіх ОМС є як ті, які мають вагомі здобутки у зазначеному напрямі, так і ті, в яких інструменти узгодження бюджету з стратегією та суспільними пріоритетами громади, вкрай обмежені (табл. 18).

Висновки

№ з/п	Назва бюджету	Відповідь
1	Міський бюджет міста Маріуполь	Загалом бюджет відповідає затвердженій стратегії розвитку. Проте рівень взаємодії з громадою дуже низький. Скоріше за все робиться для «галочки» у мінімальному обсязі. Тому повної відповідності з суспільними пріоритетами немає.
2	Міський бюджет міста Новгородівка	Бюджет м. Новгородівка слабо відповідає суспільним пріоритетам. Відсутня стратегія, управління відбувається в ручному режимі – немає чітких пріоритетів. Тому важко дати позитивну оцінку. Прозорість і відкритість, рівно як ефективність під великим питанням. А тому ситуацію треба докорінно міняти.
3	Міський бюджет міста Рубіжне	У місті відсутня немає Стратегія розвитку.
4	Міський бюджет міста Селидове	Бюджет взагалі не відповідає Стратегії розвитку.
5	Міський бюджет міста Северодонецьк	Стратегія розвитку міста відсутня. При розробці проекту місцевого бюджету недостатньо враховано План соціально- економічного розвитку. Місцеві цільові програми – формальні, більше 50 таких програм було прийнято за 2 місяці (тобто лише з метою легалізації бюджетних програм). Поширені випадки, коли значна частина заходів цільових програм не має бюджетного фінансування; заплановані обсяги фінансування цільових програм часто не виконуються. Запроваджено бюджет участі, використовується он- лайн голосування, але практика співучасті у реалізації проектів не застосовується.
6	Міський бюджет міста Українськ	Бюджет міста Українська задовольняє лише працівників апарату виконавчої влади бо 62% від загального фонду йде на його утримання. Прозорість бюджету обмежена, як і доступ до публічної інформації. Про стратегію розвитку міста взагалі не мають уваги в міській раді – навіщо це потрібно. Безініціативність більшості депутатів призводить до марнотратства. Немає ані прозорості, ані відкритості як для депутатів, так і пересічних громадян. Оцінка незадовільна.
7	Міський бюджет міста Южне	Бюджет загалом відповідає Стратегії розвитку, не завжди суспільним пріоритетам.
8	Районний бюджет Лиманського району	У 2018 році існувала лише ПСЕР, Стратегія розвитку громади з відповідними планами заходів була відсутня. Дана ситуація виправляється і в поточному році почне діяти Стратегія на 2019-2021 роки. Що стосується залучення громадськості до бюджетних питань, співпраці, налагодження відносин та впливу громадськості на використання бюджетних коштів загалом – така робота проводиться повільно, громада до цих заходів майже не залучена, про що свідчить відсутність практики реалізації бюджету участі, конкурсу громадських ініціатив, соціального замовлення, тощо. Однак в районі працює Громадська рада, в 2018 році створена Молодіжна рада, впроваджуються електронні консультації. Велика робота з залучення громадськості до життя району проводиться відділом комунікації РДА.
9	Селищний бюджет Каланчацької ОТГ	Негативна оцінка, оскільки відсутня Стратегія розвитку, немає взаємозв'язку з громадою.
10	Селищний бюджет Новопсковської ОТГ	Узгодженість бюджету з програмними документами розвитку громади перебуває на задовільному рівні.
11	Сільський бюджет Андріївської ОТГ	Стратегія розвитку знаходиться на стадії обговорення та затвердження. Під час обговорення та затвердження можуть бути внесені зміни, тому немає можливості оцінити відповідність до бюджету та суспільним пріоритетам.
12	Сільський бюджет Галицинівської ОТГ	У бюджетному процесі застосовується Стратегія розвитку громади та ПСЕР. Не розвинені практики участі громади в управлінні бюджетом.
13	Сільський бюджет Костянтинівської ОТГ	Для проведення якісного аналізу інформації у відкритих джерелах не достатньо.

2.2. Аналіз бюджетних програм

Програмно-цільовий метод бюджетування має багато переваг порівняно з традиційними для нашої країни підходами до формування бюджету. Одна з важливих переваг програмно-цільового методу є забезпечення гармонійного зв'язку між бюджетним плануванням та плануванням загального розвитку адміністративно-територіальної одиниці. Цей зв'язок передбачає підпорядкування бюджетного планування загальним цілям розвитку громади, визначених у відповідних програмних документах.

Забезпечення такої узгодженості відбувається через врахування стратегічних пріоритетів ГРК при розробці бюджетних програм. Майже усі ГРК, бюджетні програми яких були досліджені мали **затверджені стратегічні пріоритети** (21 з 23 бюджетних програм) (рис. 5). Втім недоліком є те, що часто таку роль виконує ПСЕР, яка складається терміном лише на один рік. Таким чином, формується дуже короткий горизонт планування діяльності, що вкрай обмежує можливості постановки суспільно значущих результатів.

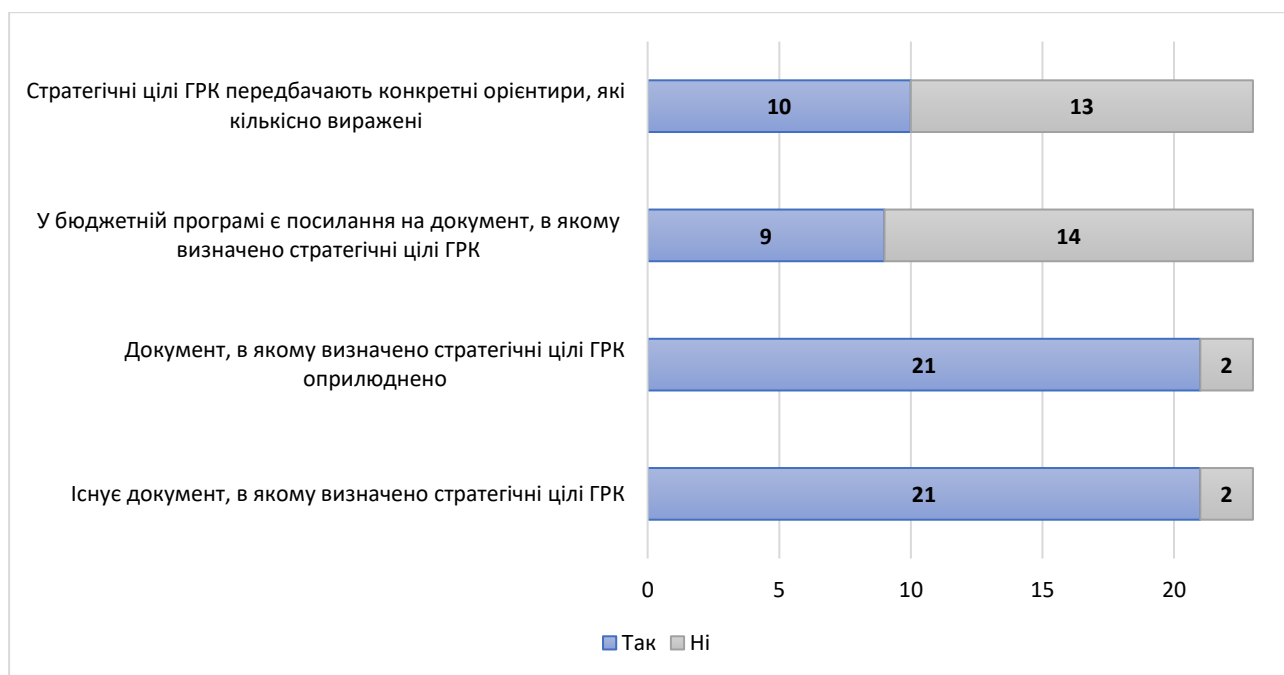

Рис. 5. Наявність документа, в якому визначено стратегічні цілі ГРК, що відповідають бюджетній програмі

В досліджених громадах здебільшого відсутні передумови для участі зовнішніх (відносно ОМС) суб'єктів у процесі підготовки бюджетних програм. Свідченням цього є **відсутність у відкритому доступі проектів бюджетних програм**, якими по суті є бюджетні запити. Так, на сайтах ОМС було розміщено лише чотири бюджетних запити (рис. 6).

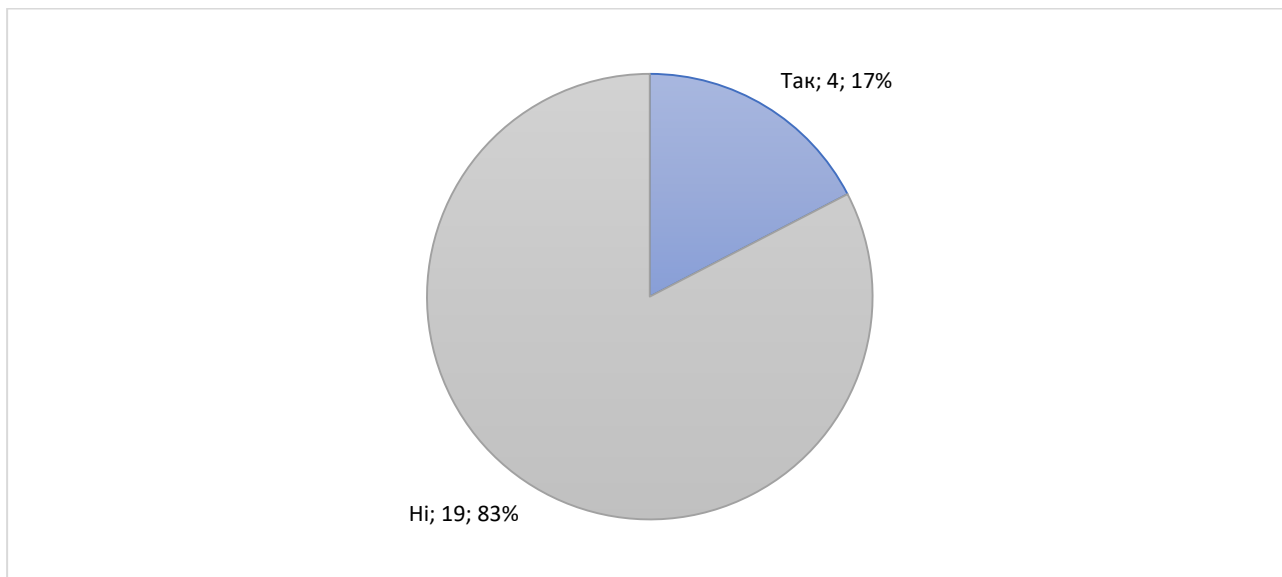

Рис. 6. Бюджетні запити оприлюднено до представлення проекту бюджету

Ще одним важливим свідченням закритості підготовки проектів бюджетних програм для зовнішніх суб'єктів є ігнорування залучення стейкхолдерів до цього процесу у більшій частині досліджених громад. **Процедури залучення стейкхолдерів до процесу підготовки бюджетних запитів** затверджені стосовно дев'яти бюджетних програм (рис. 7). Втім документальне підтвердження їхнього застосування вдалося встановити лише щодо чотирьох бюджетних програм.

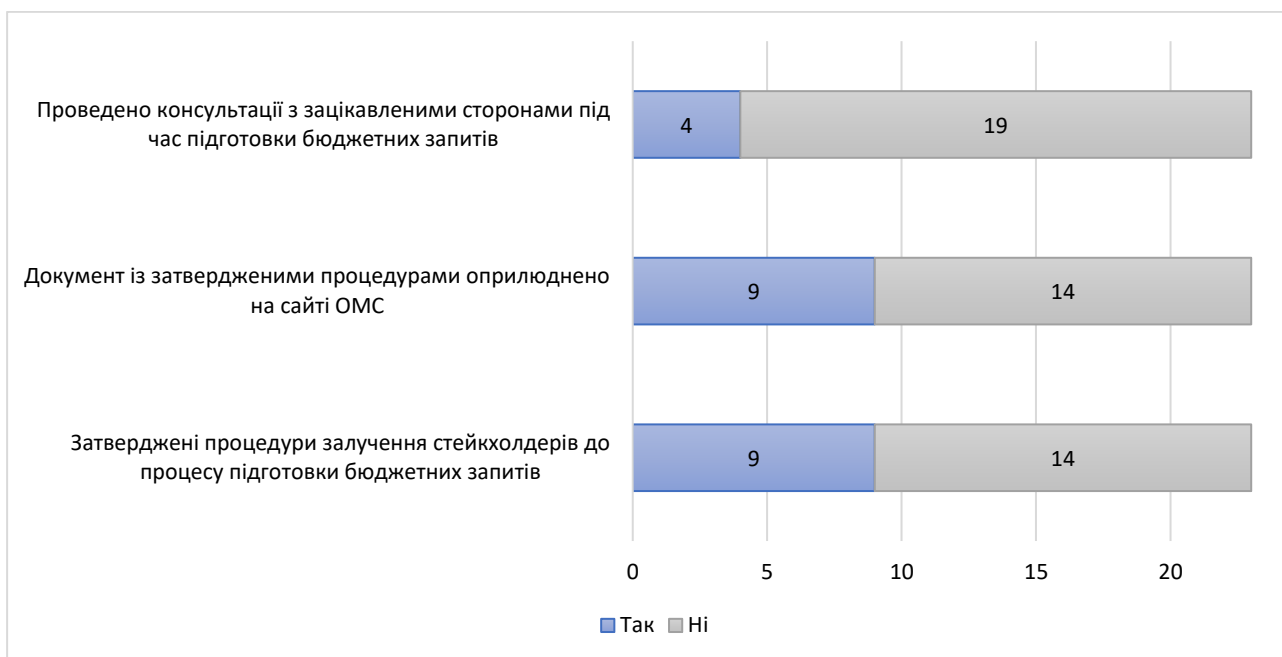

Рис. 7. Процедури залучення стейкхолдерів до процесу підготовки бюджетних запитів

Як засвідчили результати аналізу процесу підготовки бюджетних програм, він переважно закритий не лише для зовнішніх суб'єктів, а й часто навіть для депутатів місцевих рад. На постійній депутатській комісії відбувся **публічний захист** лише восьми бюджетних запитів (рис. 8). Завчасно оприлюднено анонс публічного захисту бюджетних запитів лише у чотирьох випадках.

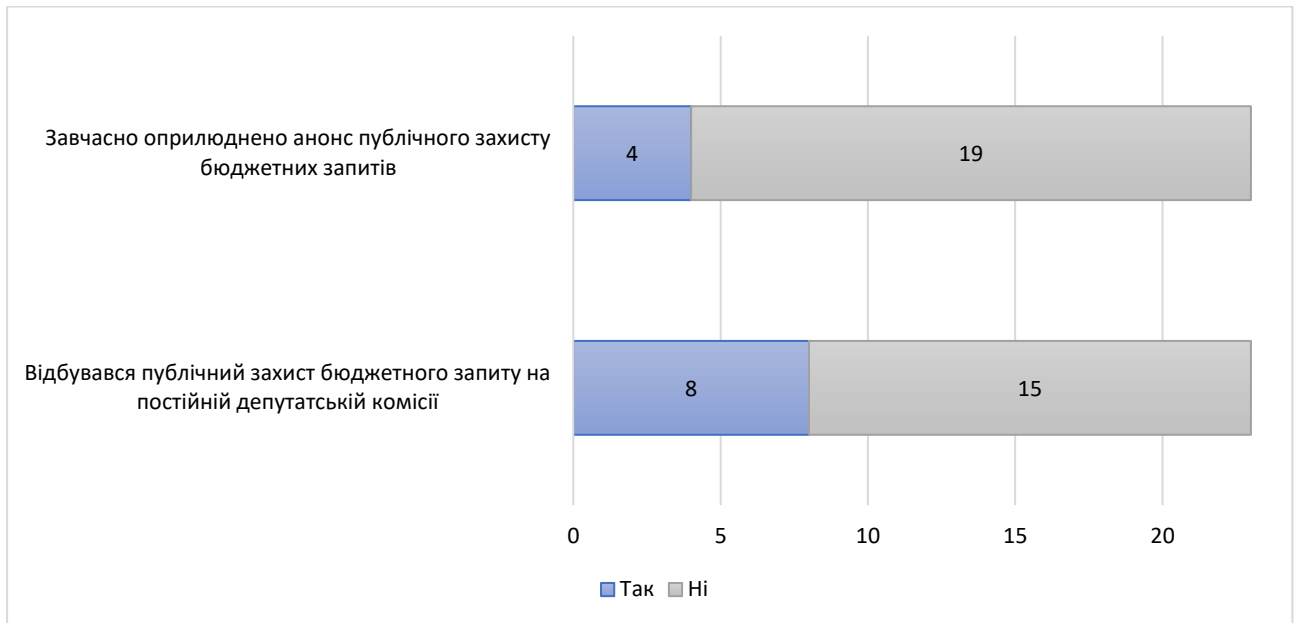

Рис. 8. Публічний захист бюджетного запиту (проекту бюджетної програми) на постійній депутатській комісії

Учасники дослідження доволі критично оцінили заходи, що відбулися для публічного обговорення бюджетних запитів. У м. **Новгородівка** рівень обговорення проекту бюджетної програми «Організація благоустрою населених пунктів» було визначено як низький. Тема благоустрою та роботи управління міського господарства викликає найбільше суперечок. Оскільки обсяги та якість робіт викликають багато питань. Кошти виділяються достатньо великі. Нема прозорості та відкритості роботи комунальних підприємств тощо. Також на низькому рівні було оцінено проведення публічного обговорення проекту бюджетної програми «Інші заклади та заходи у сфері соціального захисту і соціального забезпечення населення». Дискусія зазвичай не велася. Депутати мало цікавилися наданим матеріалом, часто не розбираючись у питанні, або сприймаючи все на довіру.

У кожній проаналізованій бюджетній програмі було вказано її **мету**. Відповідно до чинної нормативно-правової бази вона має відповідати стратегічним пріоритетам, бути конкретною і вимірною. Учасники оцінювання змогли підтвердити відповідність пріоритетам лише 15 бюджетних програм (рис. 9). Конкретність бюджетної програми було засвідчено лише стосовно 11 випадків, а її вимірність підтверджено лише стосовно семи бюджетних програм.

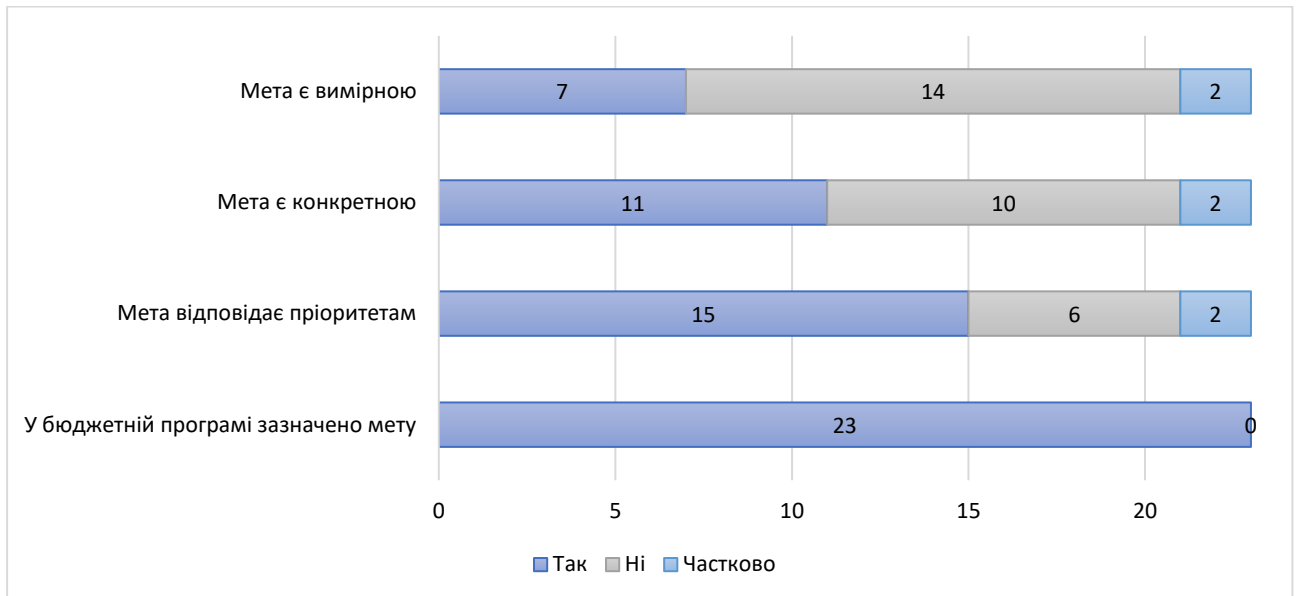

Рис. 9. Оцінка мети бюджетних програм

Завдання бюджетної програми – невід’ємний її компонент, який визначає **параметри реалізації відповідних заходів для досягнення поставленої мети**. Учасники оцінювання не змогли встановити наявності завдань у п’яти бюджетних програмах (рис. 10). Відповідність завдань бюджетної програми її меті було підтверджено у 16 випадках. Висновок про те, що завдання бюджетної програми є чітко сформульовані та конкретні, зроблено стосовно 13 бюджетних програм. У 17 випадках зазначено, що завдання бюджетної програми може бути перевірено за допомогою результативних показників.

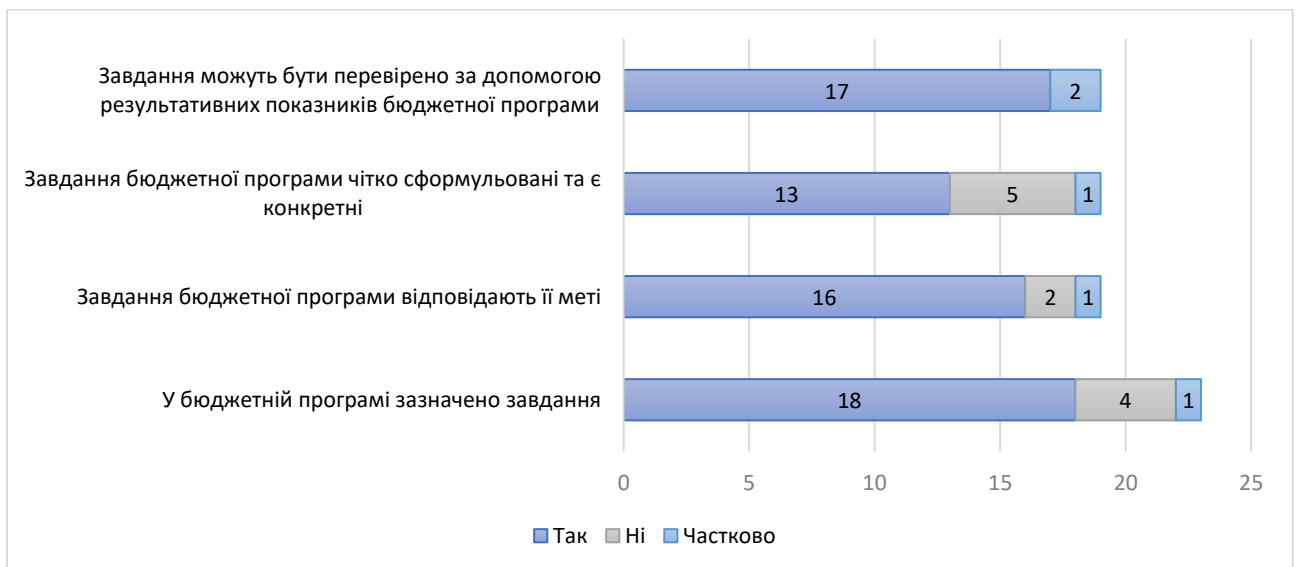

Рис. 10. Оцінка завдань бюджетних програм

Вдале формування показників бюджетної програми – ключовий чинник забезпечення її успішного виконання. У переважній частині досліджених бюджетних програмах було визначено **результативні показники їх виконання**. Втім оцінювачі встановили, що показники ефективності характеризують економність при витрачанні бюджетних коштів лише у 16 бюджетних програмах, а показники якості характеризують

динаміку досягнення мети та виконання завдань бюджетної програми – лише у 13 випадках (рис. 11).

Рис. 11. Оцінка показників виконання бюджетних програм

У процесі дослідження роботи ОМС з паспортами бюджетних програм було встановлено низький рівень бюджетної дисципліни у частині ГРК. Проявом цього є невчасне **затвердження паспортів бюджетних програм** у восьми випадках з 23.

Позитивним фактом у застосуванні програмно-цільового методу бюджетування є поширення практики **оприлюднення паспортів бюджетних програм**. Лише один паспорт бюджетної програми не було оприлюднено, в той час як всі інші було розміщено на офіційних сайтах ГРК чи ОМС (додаток В).

Планові показники бюджетних програм переважно було виконано (рис. 14). Такий високий рівень виконання можна пояснити, зокрема, практикою внесення до них змін. ГРК часто самостійно уточнюють планові показники, які переважно не мають тісного зв'язку з затвердженими індикаторами в ПСЕР. Навіть в таких бюджетних програмах **виконання планових показників бюджетних програм** спостерігалось не завжди. Найчастіше відхилення між плановими і фактичними показниками стосувалося якості виконання бюджетних програм (рис. 12). Варто зазначити, що у звітах про виконання бюджетних програм переважно було зазначено причину відхилень між фактичними показниками і плановими.

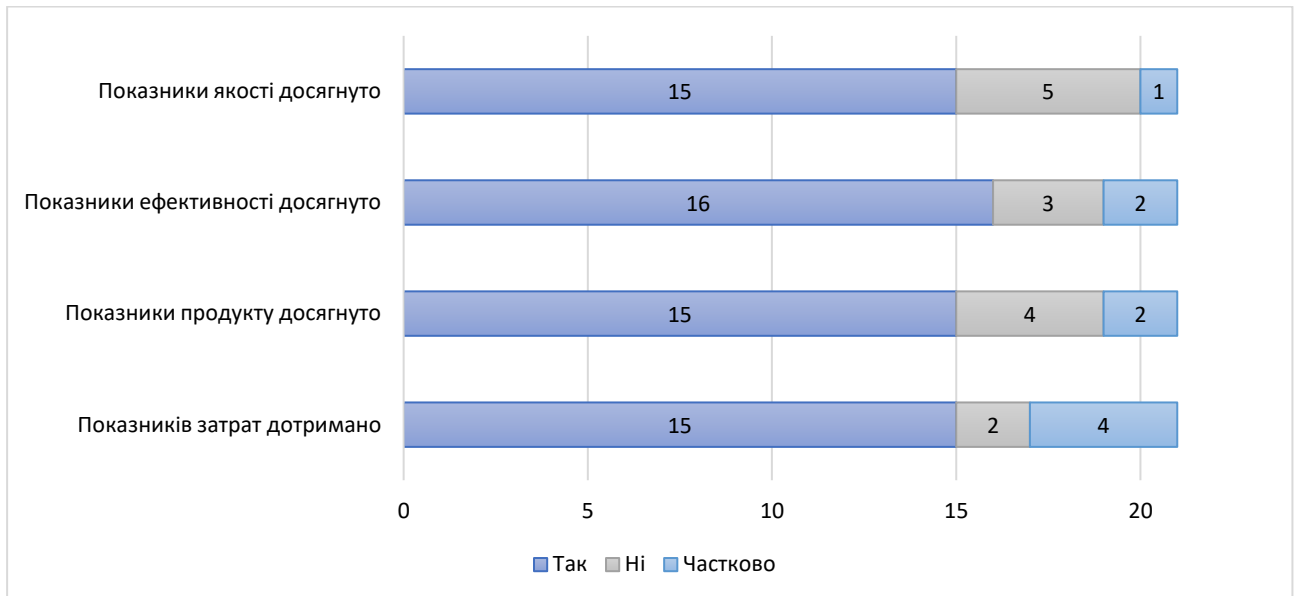

Рис. 12. Виконання планових показників бюджетних програм

Важливо зазначити, що учасниками дослідження не було встановлено практики **застосування стимулів до виконавців бюджетних програм** у разі їх успішного виконання та досягнення запланованих цілей. Це підтверджує низький рівень розуміння керівництвом громад можливостей застосування інструментарію програмно-цільового бюджетування у досягнення суспільно значущих цілей.

У процесі моніторингу встановлено, що в досліджених ОМС переважно відсутні організаційні передумови для досягнення високої результативності бюджетних програм. ГРК забезпечило функціонування структурних підрозділ (передбачено шатні одиниці), які здійснюють моніторинг виконання лише семи бюджетних програм. Виконання інших 16 програм відбувалося в умовах відсутності моніторингу з боку осіб, наділених відповідними функціональними повноваженнями ГРК (рис. 13).

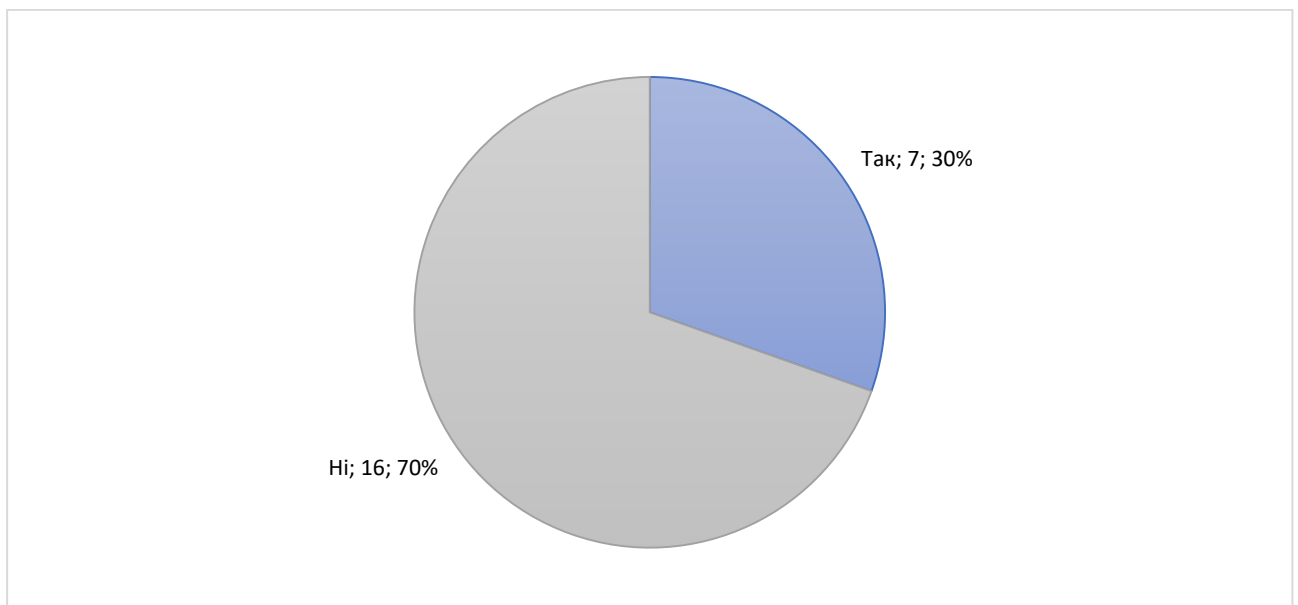

Рис. 13. Функціонує структурний підрозділ (передбачено шатні одиниці), відповідальні, зокрема, за моніторинг виконання бюджетних програм

Ще один суттєвий недолік, який ідентифіковано у процесі аналізу, полягає у відсутності оцінювання ефективності значної частини бюджетних програм ГРК, необхідність якої визначена чинним законодавством. За підсумками 2018 р. ГРК здійснили оцінку ефективності лише 13 бюджетних програм (рис. 14).

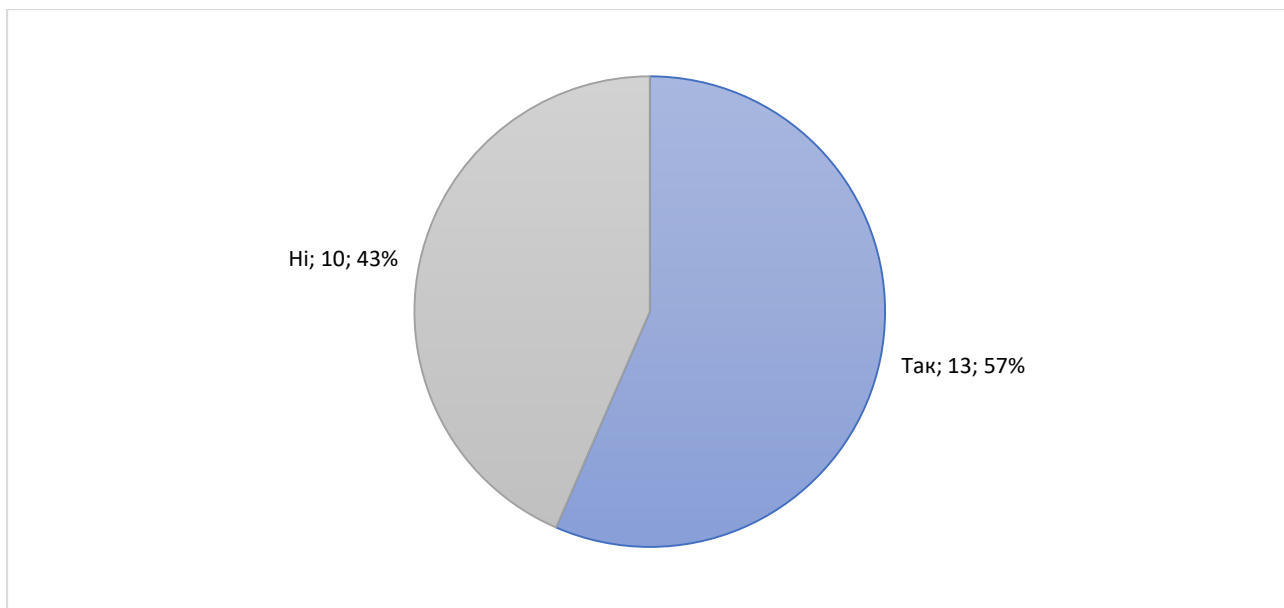

Рис. 14. Головні розпорядники коштів здійснювали оцінку ефективності бюджетних програм

Оцінювачами бюджетних програм було зафіксовано високий рівень оприлюднення звітів про їх виконання. Такі звіти було оприлюднено щодо 19 бюджетних програм і лише в чотирьох випадках оцінювачами не було цього встановлено (рис. 15).

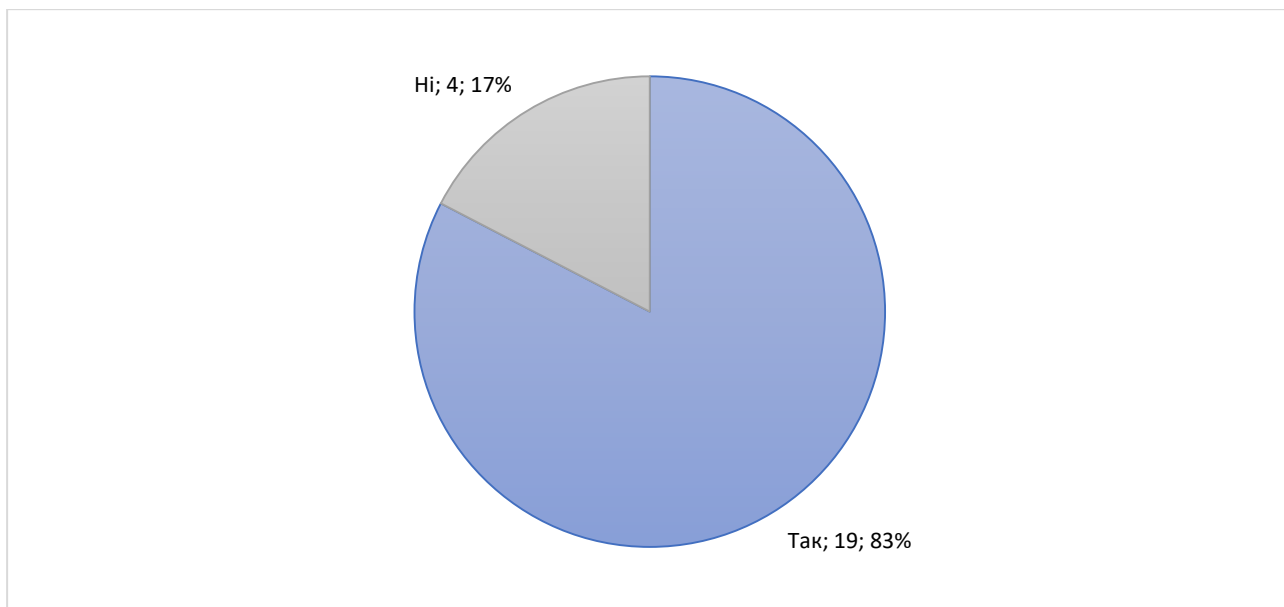

Рис. 15. Оприлюднення звітів про виконання бюджетних програм

Публічне представлення звіту про виконання бюджетних програм відбувається у невеликій частині випадків (рис. 16). Такі заходи відбулися лише стосовно підбиття підсумків виконання 11 бюджетних програм. Документальне

підтвердження публічного звітування вдалося знайти лише щодо восьми подій, а інформацію з фотографіями чи відео – лише щодо семи подій. Це свідчить про нехтування можливістю проведення публічної дискусії з зацікавленими сторонами про результати використання бюджетних коштів.

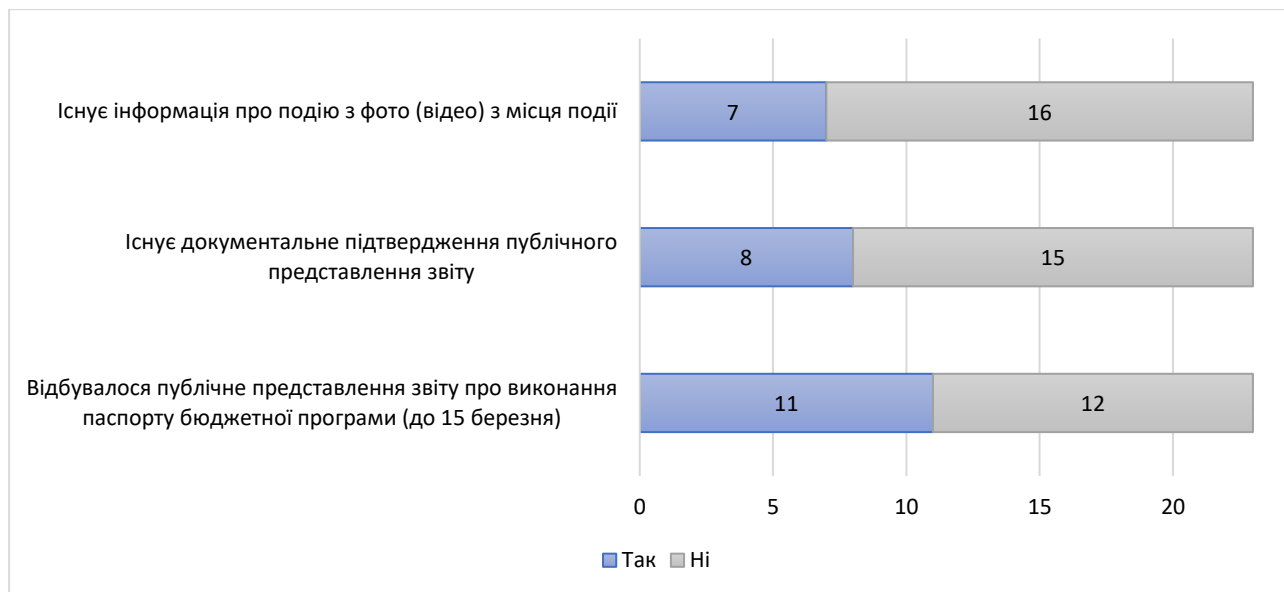

Рис. 16. Відбулося публічне представлення звіту про виконання бюджетної програми (до 15 березня)

Учасники дослідження зазвичай критично оцінили рівень публічного звітування про виконання бюджетних програм. Так, учасники зазначили, що звітування у **м. Маріуполь** зроблено професійно, тобто пересічному громадянину розібратися складно.

У **м. Новгородівка** звітування щодо програми «Організація благоустрою населених пунктів» було оцінено як захід проведений переважно для чиновників. Громадськості та депутатів не було. Інформування як таке також було відсутнє, як і обговорення. Захід проведено «для галочки». Схожі оцінки стосуються звітування щодо бюджетної програми «Інші заклади та заходи у сфері соціального захисту і соціального забезпечення населення». Якість заходу незадовільна. Громадськість була відсутня. Обрано незручний час представлення. Чиновники звітували самі для себе.

У **м. Рубіжне** на звітування про виконанні бюджетних програм було присутні 54 учасники, але лише 2 представники неурядових організацій. Дискусії та рішень не було.

Під час публічного звітування про результати виконання бюджетних програм у **м. Миколаїв** була можливість задавати питання та отримувати розгорнуті відповіді, але зацікавлених громадян було не багато (до 15 осіб).

Основні висновки учасників дослідження щодо якості основних параметрів бюджетних програм та результатів їх виконання наведено у табл. 19.

Загальні висновки учасників дослідження щодо бюджетних програм 2018 р.

Назва бюджету	Назва бюджетної програми	Висновки оцінювачів
Міський бюджет міста Маріуполь	Реалізація державної політики у молодіжній сфері	Середня якість бюджетної програми, малозрозуміла для громадян.
Міський бюджет міста Новогродівка	Організація благоустрою населених пунктів	У програмі відсутні заходи та завдання, направлені на розвиток. Представлені заходи – це про використання та розподіл коштів, «проїдання» бюджету. До того ж якість наданих послуг очима мешканців викликає дуже багато питань.
	Інші заклади та заходи у сфері соціального захисту і соціального забезпечення населення	Програма важлива, оскільки направлена на соціальний захист населення і надання допомоги. Те, що було передбачено, було виконано. У той же час бюджетна програма готувалася за усталеним зразком. В ній не вистачає свіжих ідей та пропозицій.
Міський бюджет міста Рубіжне	Надання загальної середньої освіти загальноосвітніми навчальними закладами	Вимоги законодавства формально дотримані. Є ризик недофінансування, але впродовж року заплановані витрати трохи збільшились. Не оприлюднені результати оцінки. Публічне представлення – формальне.
	Надання дошкільної освіти	
Міський бюджет міста Селидове	Методичне забезпечення діяльності навчальних закладів	Якість бюджетної програми не зовсім висока, зокрема не зрозуміло чому відбувалося так багато змін. Бюджетні паспорти та звіти про їх виконання ніхто публічно не обговорює. Ці документи існують та дотримується законодавство, але громадськість не приймає участі ні у формуванні, ні в моніторингу, ні у звітуванні. Бажано щоб були анонси заходів, для того щоб залучати громадськість до управління бюджетом.
Міський бюджет міста Южне	Надання загальної середньої освіти загальноосвітніми навчальними закладами (в т.ч. школою-дитячим садком, інтернатом при школі), спеціалізованими школами, ліцеями, гімназіями, колегіумами	Бюджетна програма загалом доброї якості. не вдалось знайти інформацію про публічне представлення звіту у формі заходу. показники якості характеризують лише охоплення послугою цільової аудиторії, а не рівень задоволення користувачів публічних послуг відповідно до їх призначення. Відхилення деяких показників викликають сумніви стосовно ефективного використання бюджетних коштів і потребують консультацій з ГРК, а саме: – при зниженні кількості навчальних класів з 130 до 128 зросло число штатних одиниць з 514,7 до 535,95 (+17.25 педагогічний персонал, +5 адмінперсонал, -1 спеціаліст).
Селищний бюджет Каланчацької ОТГ	Надання загальної середньої освіти загальноосвітніми навчальними закладами (в т.ч. школою-дитячим садком, інтернатом при школі), спеціалізованими школами, ліцеями, гімназіями, колегіумами	Бюджетна програма займає найбільшу частку в бюджеті селища, але існує тільки формально, не відображає якість та ефективність надання освітніх послуг. Не актуальна, оскільки не відображає реальні потреби та здобутки учнів, вчителів, батьків. Відсутнє порівняння з минулим роком, щоб зрозуміти зростання чи зменшення надання послуг.
	Організаційне, інформаційно-аналітичне та матеріально-технічне забезпечення діяльності обласної ради, районної ради, міської, селищної, сільської рад	Бюджетна програма існує лише формально, один з головних показників – якості, відсутній. Не доречно виписана мета. Завдання визначено тільки одне, хоча громаду цікавить значно більше. Так не видно скільки працівників працює, оскільки штатних одиниць багато, але значна кількість посад вакантні. Ефективності витрачання бюджетних коштів не визначено. Відсутнє порівняння з минулим роком, щоб зрозуміти чи зросли видатки на утримання апарату.

Назва бюджету	Назва бюджетної програми	Висновки оцінювачів
	Надання дошкільної освіти	Бюджетна програма актуальна, але в ній лише одне завдання. Тому якість надання послуг в дитсадках батькам оцінити важко. Як і в попередніх програмах відсутнє порівняння з минулим роком, незрозуміло чи краще і чи більший обсяг послуг надавався.
Селищний бюджет Новопсковської ОТГ	Надання дошкільної освіти	Бюджетна програма цілком відповідає діючому законодавству. Підхід до розробки програми стандартний. Є певні недоліки, суттєво не впливають на показники її виконання.
	Заходи з енергозбереження	Бюджетна програма є актуальною і суспільно значущою, складена якісно, відповідає вимогам законодавства. Заплановані заходи програми виконані. Утім, участь членів громади у складенні бюджету загалом та у програмі, зокрема, не відзначається активністю. Не вистачає публічності у звітуванні про виконанні бюджетних зобов'язань.
	Утримання і розвиток автомобільних доріг та дорожньої інфраструктури	Зазначена бюджетна програма є якісною, відповідає суспільним пріоритетам і чинному законодавству. Виконана програма не повністю, причини чого (проблема пошуку підрядників) не можна вважати цілком об'єктивною. Є побажання поліпшити стан публічності – попереднє обговорення, моніторинг виконання і звітування.
Сільський бюджет Андріївської ОТГ	Бюджет Андріївської сільської ОТГ	Паспорти бюджетних програм Андріївської сільської ОТГ приймаються вчасно, складені досить чітко та обґрунтовано, виконуються у заявлені терміни. Показники якості та ефективності бюджетних програм описані дуже коротко, без детальної інформації. Відсутні стратегічні цілі через відсутність Стратегії розвитку громади, яку в Андріївській сільській ОТГ прийняли лише наприкінці лютого 2019 року. Також на офіційному сайті Андріївської ОТГ розміщено дуже мало інформації. Майже всі документи для даного аналізу були отримані через запит на отримання публічної інформації.
Сільський бюджет Костянтинівської ОТГ	Надання загальної середньої освіти загальноосвітніми навчальними закладами (у тому числі школою-дитячим садком, інтернатом при школі), спеціалізованими школами, ліцеями, гімназіями, колегіумами	Використано стандартні результативні показники, визначені «Типовим переліком бюджетних програм і результативних показників їх виконання для місцевих бюджетів у галузі «Освіта», які не дають змоги повністю оцінити ефективність і якість бюджетної програми. З показників «ефективності» виключено показник середніх витрат на 1 учня, який є інформативним.
	Надання дошкільної освіти	Використано стандартні результативні показники, визначені «Типовим переліком бюджетних програм і результативних показників їх виконання для місцевих бюджетів у галузі «Освіта». Для оцінки якості не використовувався показник «відсоток охоплення дітей дошкільною освітою, %», який, на мій погляд, є інформативним.
	Організація благоустрою населених пунктів	Результативні показники використані відповідно до наказу Міністерства фінансів України від 27 липня 2011 р. № 945 «Про затвердження Примірного переліку результативних показників бюджетних програм для місцевих бюджетів за видатками, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів». Показники є інформативними, дозволяють оцінити ефективність і якість виконання програми.

Назва бюджету	Назва бюджетної програми	Висновки оцінювачів
Міський бюджет міста Николаїв	Управління з питань культури та охорони культурної спадщини	Здебільшого бюджетна програма відповідає затвердженим нормам, але не відповідає логіці програмно-цільовому методу.
	Надання спеціальної освіти школами естетичного виховання (музичними, художніми, хореографічними, театральними, хоровими, мистецькими)	Бюджетна програма здебільшого відповідає усім затвердженим нормам, але мета програми не є конкретною та вимірною. На мою думку, бюджетна програма не відповідає повноцінно програмно-цільовому методу і націлена на максимальне використання бюджетних коштів.
	Забезпечення діяльності палаців і будинків культури, клубів, центрів дозвілля та інших клубних закладів	Бюджетна програма здебільшого відповідає усім затвердженим нормам, але мета програми не є конкретною та вимірною. На мою думку, бюджетна програма не відповідає повноцінно програмно-цільовому методу і націлена на максимальне використання бюджетних коштів.
	Будівництво об'єктів соціально-культурного призначення	Бюджетна програма здебільшого відповідає усім затвердженим нормам, але мета програми не є конкретною та вимірною. Бюджетна програма не відповідає повноцінно програмно-цільовому методу і націлена на максимальне використання бюджетних коштів.
Міський бюджет міста Херсон	Благоустрій міста	Програма з одного боку, містить розширений в порівнянні з Наказом № 945 перелік результативних показників, які конкретизують діяльність з утримання зелених насаджень. З іншого, всупереч Наказу № 945, завдання «капітальний ремонт об'єктів благоустрою» подає зведені для кількох об'єктів значення показників затрат, продукту і відтак, середні для них значення показників ефективності і якості. Заходи з повалення дерев всупереч Порядку проведення капітальних ремонтів зелених насаджень, не містять необхідної ознаки капітального ремонту – комплексного ремонту території знаходження насаджень і висадки замість поваленого нових дерев. Значення кількох показників ефективності-дестимуляторів у частині завдання «утримання зелених насаджень» і «утримання об'єктів зовнішнього благоустрою» є екстремально високими на національному рівні (висадка однорічників = 7656529 грн/га; механізований покіс 15900 грн/га; утримання кладовищ 107972 грн/га і т.д.), що поєднується з неповним задоволенням потреб у відповідних послугах. Низьким залишається рівень прозорості підготовки документів, зокрема, протягом двох років поспіль зберігаються цінові екстремуми для окремих робіт, з ігноруванням суспільного обурення.
	Надання загальної середньої освіти загальноосвітніми навчальними закладами (в т.ч. школою-дитячим садком, інтернатом при школі), спеціалізованими школами, ліцеями, гімназіями, колегіумами	ГРБК Управління освіти міської ради відрізняється найвищою серед 18 ГРБК Херсона якістю складання ПДП. Не лише дотримано всіх передбачених профільним міністерством показників, але додані додаткові, необхідні для всебічного аналізу. На відміну від власних повноважень місцевого самоврядування, які здійснюються іншими ГРК, делеговані освітянам повноваження і видатки по них не мають ознак завищення цін на окремі видатки.

3. ВИСНОВКИ

Комплексний аналіз місцевих бюджетів, проведений учасниками проекту «Бюджетний сканер» дав змогу з'ясувати низку проблем. Значна частина досліджених проблем є системними та поширені практично в усіх органах місцевого самоврядування.

1. Відсутність системного зв'язку місцевих бюджетів з комплексом планів соціально-економічного розвитку. Практично в жодному з досліджених ОМС не забезпечено чіткої послідовності від стратегії розвитку, плану заходів щодо реалізації стратегії, ПСЕР до місцевого бюджету. У значній частині громад стратегії розвитку відсутні, що вже суттєво звужує можливості цілісного застосування бюджетів як важливих інструментів розвитку громад. Навіть в тих громадах, де стратегії розвитку ухвалені, в них відсутні плани заходів їх реалізації. Річні ПСЕР зазвичай єдині документи разом з якими складаються місцеві бюджети.

2. Організація бюджетного процесу переважно перебуває на низькому рівні. Підтвердженням цього є відсутність у переважній більшості досліджених ОМС бюджетних регламентів, які б системно регулювали відносини між ключовими учасниками бюджетного процесу на всіх його стадіях. В жодному ОМС не було встановлено підтвердженень функціонування багатосторонньої робочої групи з підготовки проекту бюджету. Це є одним із свідчень того, що ключові рішення в управлінні бюджетом ухвалюються кулуарно.

3. Рівень бюджетної прозорості у досліджених ОМС був доволі високим. Підтвердженням цього є наявність майже на всіх сайтах ОМС окремого розділу, присвяченого питанням бюджету. Наповнення цього розділу було доволі ґрунтовним і стосувалося основних блоків інформування про бюджет. Якість комунікацій з громадою можна було б підвищити за умови ширшого надання інформації у доступній для пересічного громадянина формі. Така практика залишалася нерозвинутою у більшості ОМС.

4. Переважно нерозвинена практика залучення населення до бюджетного процесу. В жодному з досліджених ОМС не проводився Збір пропозицій від мешканців громади перед складанням проекту бюджету на 2018 р. Консультації з громадськістю щодо проекту рішення про місцеві податки та збори а також щодо проекту бюджету на 2018 р. («бюджетні слухання») – проводилися лише в близько половини ОМС. Якість заходів, які проводилися для консультацій з громадськістю була невисокою, свідченням чого є відсутність у відкритому доступі звіту про врахування чи неврахування пропозицій учасників у жодному ОМС.

5. Встановлено обмежене застосування конкурентних підходів до використання бюджетних коштів. В жодному з досліджених ОМС не застосовувався механізм соціального замовлення. Також практично не проводився конкурс серед громадських організацій для відбору проектів, які реалізовувалися б за бюджетні кошти. Позитивним аспектом є поширення практики залучення коштів грантодавців для реалізації проектів у громаді спільно з коштами бюджету. До того ж якість реалізованих проектів таким чином здебільшого перебуває на високому рівні. Дієвими інструментами залучення населення до бюджетного процесу та застосування конкурсних механізмів розподілу бюджетних коштів були бюджети для громадян і конкурси проектів на засадах співфінансування з населенням, ОСББ. Однак така практика була поширена у невеликій частині ОМС.

6. Проблеми бюджетних програм є наслідками встановлених загальних недоліків управління бюджетом. Формальні вимоги, які ставляться до розробки бюджетних програм здебільшого було виконано – визначено підстави для її складання, мету, завдання, та результати. Втім серед підстав зазвичай не назначено програмний документ, який визначає цілі за завдання розвитку громади загалом. Мета часто була неконкретною та невимірною. Найбільші недоліки стосувалися показників якості бюджетних програм, які в майже половині випадків не створювали передумов для оцінювання прогресу у виконанні мети бюджетних програм. Бюджетні програми склалися переважно без залучення стейкхолдерів, а до складу результативних показників не включені показники якості, які базуються на суб'єктивній оцінці споживачів бюджетних послуг.

7. Виконання бюджетних програм переважно супроводжувалося досягненням запланованих результативних показників. Втім в умовах, коли планові показники бюджетних програм не пов'язані з очікуваними результатами розвитку громади, визначених у програмних документах, а паспорти бюджетних програм часто уточнюють самі ж головні розпорядники бюджетних коштів – складно оцінити реальні підсумки виконання бюджетних програм. В жодному з досліджених ОМС не передбачена можливість застосування стимулів для виконавців бюджетних програм в разі виконання планових показників результативності. Не встановлено підтвердження системної роботи з боку ОМС щодо забезпечення ефективності місцевих бюджетів. Виконання більшості досліджених бюджетних програм відбувалося в умовах відсутності служб чи посадових осіб, відповідальних, зокрема, за моніторинг виконання бюджетних програм.

8. Розпорядники бюджетних коштів переважно не здійснювали публічне звітування про результати виконання бюджетних програм. Навіть у тих випадках, коли його приводили, не завжди вдалося знайти документальне підтвердження цих заходів чи інформацію з фотографіями та відео. Заходи з публічного звітування часто відбувалися за участі самих працівників бюджетного сектору з дуже обмеженою участю представників громадянського суспільства та ЗМІ.

Багато недоліків місцевих бюджетів та бюджетних програм формують великий потенціал зростання ефективності. Удосконалення роботи ОМС, зростання ролі в управлінні бюджетом громадськості та поліпшення комунікації між владою та людьми, розвиток інституцій управління бюджетом є запорукою подальшого зростання ефективності місцевих бюджетів. Розроблені в проекті критерії оцінювання ефективності місцевих бюджетів можна самостійно використовувати ОМС чи громадянами для того щоб з'ясувати динаміку проблем та вживати заходи для їх зменшення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Bland, R. L.* A budgeting guide for local government / by Robert L. Bland. – Third edition. Washington. – ICMA, 2013. – 344 p.
2. *Shah A., Shen Ch., Mullins D. R. and oth.* Local budgeting. Public sector governance and accountability series. Washington: The World Bank, 2007. – 384 p.
3. Best Practices in Local Government Budgeting. OPENGOV, 2015. – 8 p.
4. *White, J.* (2014) What are budgeting's purposes? Comments on OECD's principles of good budgetary governance. OECD Journal on Budgeting. Vol. 3. P.131–148.
5. Малиняк Б. С. Недоліки планування бюджетів об'єднаних територіальних громад органами місцевого самоврядування та шляхи їх усунення / Б. С. Малиняк // Фінанси України. – 2019. – № 5. – С. 79–96 (<https://doi.org/10.33763/finukr2019.05.079>).

Додатки

Додаток А

Методика дослідження місцевих бюджетів

Таблиця А.1.

Перелік питань для оцінювання організації бюджетного процесу та його прозорості

№ з/п	Зміст питання	Тип відповіді
1	Наявність затвердженого бюджетного регламенту або іншого документа, який системно регламентує відносини між учасниками бюджетного процесу	так/ні
	Якщо відповідь «так», зазначте посилання на документ	відкрита
1.1	Регламентування відносин керівника місцевої ради та структурних підрозділів / посадових осіб	так/ні
1.2	Регламентування відносин між структурними підрозділами / посадовими особами	так/ні
1.3	Регламентування відносин між головним розпорядником коштів та розпорядниками нижчого рівня	так/ні
1.4	Регламентування відносин між виконавчими органами та депутатами місцевої ради	так/ні
1.5	Регламентування відносин між органом місцевого самоврядування та громадськістю	так/ні
1.0	Яка якість бюджетного регламенту? Наскільки добре він регламентує процедури та організацію відносин як в середині ради, так і з іншими органами влади? Які є проблеми його застосування?	відкрита
2	Чи мала місцева рада прогноз доходів та видатків на 2018 р. та 2019-2020 рр.?	так/ні
2.1	Чи оприлюднено прогноз на сайті місцевої ради?	так/ні
	Якщо відповідь «так», зазначте посилання на документ	відкрита
2.2	Документ містить обґрунтування та розрахунок планових показників?	так/ні
2.0	Наскільки цей прогноз обґрунтований? Чи базується він на прогнозі економічного розвитку? Чи базується він на інформації про об'єкти оподаткування?	відкрита
3	Чи залучалася багатостороння робоча група, до якої входять представники різних зацікавлених сторін (представники виконавчих органів ОМС, депутати, представники ОГС, науковці, бізнес) до розробки проекту бюджету 2018 р.?	так/ні
3.1	Чи є документ, який передбачає процедури роботи такого дорадчого органу?	так/ні
	Якщо відповідь «так», зазначте назву і пункт документа, а також посилання на документ	відкрита

№ з/п	Зміст питання	Тип відповіді
3.2	Чи оприлюднено звіт про враховані та невраховані пропозиції з обґрунтуванням підстав для неврахування пропозицій, отриманих від робочої групи, до складу якої входять представники різних зацікавлених сторін?	так/ні
	Якщо відповідь «так», зазначте посилання на звіт	відкрита
3.0	Наскільки процес формування багатосторонньої робочої групи був відкритий? Чи враховані пропозиції об'єднань підприємців щодо включення їх представників до таких робочих груп? Чи залучені до багатосторонніх робочих груп представники неурядових організацій, які спеціалізуються на роботі з бюджетом у відповідній громаді? Скільки засідань робочих груп відбулося? Чи оприлюднено протоколи засідань?	відкрита
4	Чи діють при КП наглядові ради?	так/ні
4.1	Чи затвердили наглядові ради плани розвитку КП на 2018 р.?	так/ні
4.2	Чи затвердили наглядові ради фінансові плани на 2018 р.?	так/ні
4.3	Чи наявні звіти про виконання планів розвитку КП за 2018 р.?	так/ні
4.4	Чи затвердили наглядові ради фінансові звіти за 2018 р.?	так/ні
4.0	Яка якість наглядових рад? Яка результативність їх роботи?	відкрита
5	Чи були передбачені кошти місцевого бюджету для фінансування соціального замовлення у 2018 р.?	так/ні
5.1	В конкурсі на участь у соціальному замовленні приймало участь не менше, ніж 2 учасника	так/ні
5.2	Чи оприлюднено звіт про результати реалізації соціального замовлення	так/ні
	Якщо обрано варіант «так» – надайте посилання на документ	відкрита
5.0	Яка якість соціального замовлення? Яка кількість одержувачів соціальних послуг? Задоволеність соціальними послугами	відкрита
6	Чи було залучено кошти грантодавців до бюджету для реалізації проектів у громаді в 2018 р.?	так/ні
6.1	До реалізації проектів, які фінансувалися грантодавцями, залучено громадські організації	так/ні
6.2	Оприлюднено звіт про результати реалізації проектів за рахунок коштів грантодавців	так/ні
	Якщо обрано варіант «так» – надайте посилання на документ	відкрита
6.0	Яка якість проектів? Яка кількість мешканців громади має доступ до проектів, профінансованих на засадах співфінансування? Які обсяги проектів	відкрита
7	Орган влади проводив оцінку бюджету 2018 р. на предмет його відповідності принципам гендерної справедливості	так/ні
7.1	Оприлюднено звіт з оцінки бюджету на предмет його відповідності принципам гендерної справедливості	так/ні
7.2	Якщо звіт оприлюднено, надайте посилання	так/ні

№ з/п	Зміст питання	Тип відповіді
7.3	Оцініть якість звіту бюджету на предмет його відповідності принципам гендерної справедливості (наскільки від повний, об'єктивний, змістовний, фаховий)	так/ні
8	Чи є на офіційному сайті ОМС окремий розділ, присвячений питанням місцевого бюджету?	так/ні
	Якщо відповідь «так», зазначте посилання на розділ	відкрита
8.1	Чи в розділі оприлюднено рішення ради (військово-цивільної адміністрації) про затвердження бюджету з усіма додатками?	так/ні
8.2	Чи в розділі оприлюднено всі рішення про внесення змін до бюджету?	так/ні
8.3	Чи в розділі оприлюднено актуальний бюджет з урахуванням усіх змін, що були внесені в нього протягом року?	так/ні
8.4	Чи в розділі оприлюднено всі цільові програми, які затверджені місцевою радою і чинні у відповідному бюджетному році?	так/ні
8.5	Чи в розділі оприлюднено паспорти бюджетних програм разом з наказом або розпорядженням про їх затвердження?	так/ні
8.6	Чи в розділі оприлюднено звіти про виконання паспортів бюджетних програм (або в іншому окремому розділі)?	так/ні
8.7	Чи в розділі оприлюднено титульний перелік капітальних видатків?	так/ні
8.0	Наскільки розділ зручний у користування?	відкрита
9	Чи оприлюднено рішення про затвердження бюджету на 2018 рік?	так/ні
	Якщо відповідь «так», зазначте посилання на документ	відкрита
9.1	Чи бюджет на рік оприлюднено в повному обсязі (всі додатки)?	так/ні
9.2	Чи рішення про затвердження бюджету з усіма додатками оприлюднено вчасно (впродовж 10 днів після затвердження)?	так/ні
9.0	Наскільки легко знайти і відкрити/завантажити документ	відкрита
10	Чи ОМС розробляв «бюджет для громадян» на 2018 р.	так/ні
10.1	Чи «бюджет для громадян» містить інформацію для здійснення зворотного зв'язку (до кого звертатись з додатковими запитаннями, коментарями, тощо)?	так/ні
10.2	Чи оприлюднено «бюджет для громадян» на сайті місцевої ради?	так/ні
	Якщо відповідь «так» – зазначте посилання на документ	відкрита
10.0	Яка якість такої інформації? Наскільки вона зрозуміла пересічним громадянам?	відкрита
11	Чи є на сайті ОМС окремий підрозділ, відведений для інформування про діяльність КП?	так/ні
	Якщо відповідь «так» – зазначте посилання на підрозділ	відкрита
11.1	Чи оприлюднено повний перелік всіх комунальних підприємств?	так/ні
11.2	Чи оприлюднено повну інформацію про всі КП міста: назва, сфера діяльності, керівник, контактні відомості, ЄДРПОУ?	так/ні
11.3	Чи оприлюднено фінансові плани всіх КП у вигляді Excel таблиці, або в іншому форматі електронних таблиць?	так/ні

№ з/п	Зміст питання	Тип відповіді
11.4	Чи оприлюднено звіти про виконання фінансових планів всіх КП?	так/ні
11.5	Чи оприлюднено реєстр укладених комунальними підприємствами договорів щодо робіт та послуг, профінансованих з коштів місцевого бюджету?	так/ні
11.0	Яка ефективність роботи комунальних підприємств? Чи оприлюднюється обґрунтування обсягів дотацій, які передбачені в бюджеті? Яким чином обґрунтовано обсяги дотацій – наявністю заборгованості чи наданням суспільних благ? Чи існує стратегія розвитку КП?	відкрита
12	Чи оприлюднено звіт про виконання ПСЕР за 2018 р.?	так/ні
	Якщо відповідь «так» – зазначте посилання на звіт	відкрита
12.1	Чи звіт про виконання ПСЕР оприлюднено в повному обсязі (з усіма додатками)?	так/ні
12.2	Чи звіт про виконання ПСЕР оприлюднено вчасно?	так/ні
13	Чи відбулось публічне представлення інформації про виконання місцевого бюджету за 2018 р.?	так/ні
13.1	Чи анонс з часом та місцем проведення заходу з публічного представлення звіту про виконання бюджету був оприлюднений заздалегідь (не раніше, ніж 5 днів) на офіційному сайті ради?	так/ні
13.2	Чи публічне представлення інформації про виконання місцевого бюджету відбулось не пізніше, ніж 20 березня року, наступного за звітним?	так/ні
13.0	Яка якість звіту? Чи містить інформацію про досягнення запланованих результатів? Чи пояснено причини відхилень від запланованих результатів?	відкрита
14	Загальний підсумок розділу. Наскільки розвинені процедур, які регламентують відносини між учасниками бюджетного процесу, який рівень його прозорості та наскільки він відкритий перед громадськістю	відкрита

Таблиця А.2.
**Перелік питань для оцінювання відповідності
бюджету стратегії розвитку та суспільним пріоритетам**

№ з/п	Зміст питання	Тип відповіді
1	Наявність затвердженої Стратегії розвитку громади	так/ні
1.1	Чи оприлюднено Стратегію на сайті місцевої ради?	так/ні
	Якщо відповідь «так» – надайте посилання на документ	відкрита
1.2	Чи оприлюднено звіт про реалізацію Стратегії на сайті місцевої ради за відповідний бюджетний рік?	так/ні
	Якщо відповідь «так» – надайте посилання на звіт	відкрита
1.0	Яка якість стратегії? Наскільки вона чітка? Чи вона реалістична? Наскільки звіт відповідає змісту Стратегії? Наскільки він чіткий?	відкрита
2	Наявність затвердженого Плану заходів реалізації Стратегії розвитку громади, який включає 2018 бюджетний рік	так/ні
2.1	Чи оприлюднено План заходів на сайті місцевої ради?	так/ні
	Якщо обрано варіант «так» – надайте посилання на документ	відкрита
2.2	Чи оприлюднено інформацію про реалізацію Плану заходів на сайті місцевої ради?	так/ні
	Якщо обрано варіант «так» – надайте посилання на інформацію	відкрита
2.0	Яка якість Плану реалізації стратегії? Наскільки він чіткий? Чи він є реалістичним?	відкрита
3	Наявність затвердженої Програми соціально-економічного розвитку на 2018 р.	так/ні
3.1	Чи оприлюднено ПСЕР на сайті місцевої ради?	так/ні
	Якщо обрано варіант «так» – надайте посилання на документ	відкрита
3.2	Чи оприлюднено звіт про виконання ПСЕР за відповідний бюджетний рік?	так/ні
	Якщо обрано варіант «так» – надайте посилання на документ	відкрита
3.0	Яка якість ПСЕР? Наскільки ПСЕР чітка? Чи вона реалістична?	відкрита
4	Бюджет 2018 року містить видатки на реалізацію лише тих проектів, які передбачені Планом заходів реалізації стратегії та ПСЕР	так/ні
4.1	У відповідному додатку бюджету, в якому зазначено перелік інвестиційних проектів, вказано напрямки Стратегії, на реалізацію яких вони спрямовані	так/ні
4.2	Бюджетом передбачено ресурси для реалізації не менш, як 2/3 проектів, передбачених Планом заходів реалізації Стратегії	так/ні
4.0	Наскільки бюджет відповідає Плану заходів? Чи містить бюджет програми, які не включені у Плані заходів?	відкрита
5	Чи реалізував ОМС бюджет участі у 2018 р.?	так/ні
5.1	Чи процедури та порядок реалізації бюджету участі закріплені окремим правовим актом?	так/ні

№ з/п	Зміст питання	Тип відповіді
5.2	Чи оприлюднено склад ради (номінаційного комітету або іншого органу), який, згідно затверджених процедур, затверджує рішення про допуск до конкурсу громадських проектів?	так/ні
5.3	Чи оприлюднено протоколи засідань конкурсної ради (або іншого органу), які затверджують рішення про допуск проектів до конкурсу?	так/ні
5.4	Чи оприлюднено перелік проектів, які перемогли за результатами голосування громадян?	так/ні
5.5	Чи в розділі є звіт про реалізацію бюджету участі за результатами попереднього бюджетного року (або передбачене складання та оприлюднення такого звіту, в разі, якщо бюджет участі реалізується вперше)?	так/ні
5.0	Яка якість бюджету для громадян? Наскільки активні мешканці? Наскільки вони обізнані? Чи проводиться навчання? Наскільки креативні проекти, які фінансуються за рахунок місцевого бюджету?	відкрита
6	Чи відбувався конкурс громадських ініціатив, які фінансуватимуться за рахунок коштів місцевого бюджету в 2018 р.?	так/ні
6.1	Чи проведення конкурс громадських ініціатив закріплено окремим НПА?	так/ні
6.2	Чи оприлюднено звіт про результати реалізації проектів, які перемогли у Конкурсі громадських ініціатив?	так/ні
	Якщо обрано варіант «так» – надайте посилання на документ	відкрита
6.0	Яка якість конкурсу громадських ініціатив? Наскільки активні мешканці? Наскільки вони обізнані? Чи проводиться навчання? Наскільки креативні проекти, які фінансуються за рахунок місцевого бюджету?	відкрита
7	Бюджетом на 2018 р. передбачено кошти для реалізації проектів на засадах співфінансування з населенням, ОСББ	так/ні
7.1	Проведено тренінги з навчанням мешканців ініціювати та реалізовувати проекти на засадах співфінансування	так/ні
7.2	Оприлюднено звіт про результати реалізації проектів співфінансування	так/ні
	Якщо обрано варіант «так» – надайте посилання на документ	відкрита
7.0	Яка якість проектів співфінансування? Яка кількість мешканців громади має доступ до проектів, профінансованих на засадах співфінансування? Які обсяги проектів? Порівняння їх з проектами, які цілком фінансуються за рахунок коштів лише бюджету	відкрита
8	У територіальній громаді застосовувалася практика визначення суспільних пріоритетів з метою оцінки важливості різних проектів шляхом он-лайн голосування	так/ні
8.1	Результати он-лайн голосування враховано при включення проектів, які фінансуються за рахунок місцевого бюджету	так/ні
8.2	Оприлюднено звіт про результати реалізації проектів, визначених шляхом он-лайн голосування	так/ні

№ з/п	Зміст питання	Тип відповіді
	Якщо обрано варіант «так» – надайте посилання на документ	відкрита
8.0	Наскільки поширена така практика? Скільки людей приймало участь (оціночно)?	відкрита
9	Чи оголошувався конкурс для реалізації проектів громадськими організаціями у 2018 р.?	так/ні
9.1	У конкурсі приймало участь більше, ніж 2 громадських організацій	так/ні
9.2	Оприлюднено звіт про результати реалізації проектів, визначених шляхом он-лайн голосування	так/ні
	Якщо обрано варіант «так» – надайте посилання на документ	відкрита
9.0	Яка кількість проектів (бюджетних програм) реалізовувалася таким чином? Яка результативність цих проектів?	відкрита
10	Чи відбувалося залучення споживачів коштів до визначення напрямків витрачання бюджетних коштів певних сфер (освіта, культура, охорона здоров'я тощо)	так/ні
10.1	Практика поширена у декількох сферах	так/ні
10.2	Оприлюднено звіт про результати врахування позиції споживачів бюджетних послуг до визначення напрямків видатків місцевого бюджету	так/ні
	Якщо обрано варіант «так» – надайте посилання на документ	відкрита
10.0	Наскільки поширена така практика, які її результати?	відкрита
11	Чи відбувався збір пропозицій від мешканців громади перед складанням проекту бюджету 2018 р.?	так/ні
11.1	Чи затверджено документ, на основі якого відбувається збір пропозицій?	так/ні
	Якщо відповідь «так», зазначте назву і пункт документа, а також посилання на документ	відкрита
11.2	Чи оприлюднено звіт про отримані пропозиції від громадськості під час складання бюджету на наступний рік, а також про враховані та не враховані пропозиції та обґрунтування таких рішень?	так/ні
	Якщо відповідь «так», зазначте посилання на звіт	відкрита
11.0	Наскільки цей процес стимулювався органом місцевого самоврядування? Чи були повідомлення про збір пропозицій? Чи супроводжувався процес збору пропозицій інформаційною компанією, наскільки вона була адекватна?	відкрита
12	Чи проводились консультації з громадськістю щодо проекту рішення про місцеві податки та збори на відповідний рік?	так/ні
12.1	Чи є документ, який передбачає процедури та порядок проведення консультацій з громадськістю з цього питання, або загальний документ щодо місцевих податків та зборів з компонентом громадських консультацій?	так/ні
	Якщо відповідь «так», зазначте назву і пункт документа, а також посилання на документ	відкрита
12.2	Чи оприлюднено звіт про враховані та невраховані пропозиції з обґрунтуванням підстав для неврахування отриманих пропозицій	так/ні

№ з/п	Зміст питання	Тип відповіді
	щодо проекту рішення про місцеві податки та збори на наступний рік?	
	Якщо відповідь «так», зазначте посилання на звіт	відкрита
12.0	Яка якість таких консультацій? Чи відбувалася дискусія під час обговорення проекту бюджету? Чи приймали участь фахівці, експерти?	відкрита
13	Чи відбувалися консультації з громадськістю щодо проекту рішення про бюджет на 2018 р. («бюджетні слухання»)?	так/ні
13.1	Чи було завчасно оприлюднено проект рішення про місцевий бюджет та пояснювальну записку, а також проект програми соціально-економічного розвитку перед проведенням бюджетних слухань (не раніше 7 днів)?	так/ні
13.2	Чи оприлюднено звіт з інформацією про враховані та невраховані пропозиції громадян до проекту рішення про бюджет, отриманих в рамках «бюджетних слухань» та обґрунтуванням підстав для врахування/неврахування отриманих пропозицій?	так/ні
	Якщо відповідь «так» – зазначте посилання на звіт	відкрита
13.0	Яка якість таких консультацій? Скільки учасників приймало участь? Чи відбувалася дискусія під час обговорення проекту бюджету? Чи приймали участь фахівці, експерти? Скільки пропозицій підтримані на бюджетних слуханнях? Яка якість пропозицій?	відкрита
14	Загальний підсумок розділу. Наскільки бюджет відповідає стратегії розвитку та суспільним пріоритетам?	відкрита

Таблиця А.3.
Перелік питань для аналізу бюджетних програм

№ з/п	Зміст питання	Тип відповіді
1	Наявність документа, в якому визначено стратегічні цілі ГРК, які відповідають бюджетній програмі	так/ні
1.1	Документ, в якому визначено стратегічні цілі ГРК оприлюднено	так/ні
	Якщо відповідь «так», дайте посилання на документ (и)	відкрита
1.2	У бюджетній програмі є посилання (в рядку «Підстава для складання бюджетної програми») на документ, в якому визначено стратегічні цілі ГРК	так/ні
1.3	Стратегічні цілі ГРК передбачають конкретні орієнтири, які кількісно виражені	так/ні
1.4	Оцініть якість формулювання стратегічних цілей	так/ні
1.0	Наскільки стратегічні цілі чіткі, чи відповідають національним пріоритетам?	відкрита
2	Бюджетні запити (проекти бюджетних програм) оприлюднено до представлення проекту бюджету	так/ні
2.1	Якщо відповідь «так», надайте посилання на документ	відкрита
2.2	Оцініть зручність пошуку документа	так/ні
3	Наявність затверджених процедур чи механізмів залучення стейкхолдерів до процесу підготовки бюджетних запитів (проектів бюджетних програм)	так/ні
3.1	Документ із затвердженими процедурами оприлюднено на сайті місцевої ради	так/ні
	Якщо відповідь «так» надайте посилання на документ	відкрита
3.2	Оцініть якість процедур чи механізмів залучення стейкхолдерів до процесу підготовки бюджетних запитів (проектів бюджетних програм)	так/ні
3.3	Документально підтверджено застосування процедур при підготовці бюджетного запиту на 2018 р.	так/ні
3.0	Наскільки процедури чіткі, наскільки вони сприяють якісній розробці бюджетних запитів (проектів бюджетних програм)?	відкрита
4	Проведено консультації з зацікавленими сторонами під час підготовки бюджетних запитів (проектів бюджетних програм) на 2018 р. (погоджувальні наради, фокус-групи, опитування, круглі столи, громадські слухання тощо)	так/ні
4.1	Документально підтверджено проведення консультацій з зацікавленими сторонами	так/ні
4.2	Оприлюднено інформацію про результати консультування з зацікавленими сторонами	так/ні
	Якщо відповідь «так», надайте посилання на документ	відкрита
4.3	Оцініть якість консультації з зацікавленими сторонами під час підготовки бюджетних запитів (проектів бюджетних програм) на 2018 р. (погоджувальні наради, фокус-групи, опитування, круглі столи, громадські слухання тощо)	так/ні

№ з/п	Зміст питання	Тип відповіді
4.0	Наскільки консультації були результативні, скільки учасників, який їх склад (оціночно)?	відкрита
5	Відбувся публічний захист бюджетного запиту (проекту бюджетної програми) на постійній депутатській комісії	так/ні
5.1	Завчасно (не раніше, ніж 3 дні) оприлюднено анонс публічного захисту бюджетних запитів	так/ні
5.0	Яка якість публічного заходу (склад учасників, рівень дискусії, наявність зауважень, пропозицій)?	відкрита
6	У бюджетній програмі визначено її мету	так/ні
6.1	Мета бюджетної програми 2018 р. відповідає одному з пріоритетів, визначених у Стратегічних цілях або ПСЕР на 2018 р. (у випадку відсутності затвердженого документа, який визначає стратегічні цілі)	так/ні
6.2	Мета бюджетної програми є конкретна	так/ні
6.3	Мета бюджетної програми є вимірною	так/ні
7	У бюджетній програмі визначено завдання	так/ні
7.1	Завдання бюджетної програми відповідають її меті	так/ні
7.2	Завдання бюджетної програми чітко сформульовані та є конкретні	так/ні
7.3	Завдання можуть бути перевірено за допомогою результативних показників бюджетної програми	так/ні
7.0	Наскільки завдання чітко сформульовані, конкретні та їх виконання може бути перевірено за допомогою результативних показників бюджетної програми	відкрита
8	У бюджетній програмі 2018 р. визначено 4 групи показників виконання бюджетної програми (затрат, продукту, ефективності, якості)	так/ні
8.1	Показники виконання бюджетної програми відповідають її меті	так/ні
8.2	Показники виконання бюджетної програми відповідають її завданням	так/ні
8.3	Показники ефективності характеризують економність при витрачанні бюджетних коштів, ефективність надання бюджетних послуг, співвідношення між одержаним продуктом і витраченим ресурсом та визначаються як витрати ресурсів на одиницю показника продукту, відношення кількості вироблених товарів (виконаних робіт, наданих послуг) до витраченого обсягу ресурсу.	так/ні
8.4	Показники якості характеризують динаміку досягнення мети та виконання завдань бюджетної програми, відповідність створеного продукту установленим стандартам (нормативам), рівень реалізації інвестиційних проектів, виконання робіт, ступінь готовності об'єктів будівництва, якість створеного продукту; рівень задоволення користувачів державних послуг відповідно до їх призначення, рівень забезпечення державними послугами осіб, які мають на них право; висвітлюють послаблення негативних чи	так/ні

№ з/п	Зміст питання	Тип відповіді
	посилення позитивних тенденцій в економіці, користь для суспільства від реалізації бюджетної програми. Показники, що характеризують рівень освоєння бюджетних коштів, недоцільно включати до складу показників якості.	
8.5	Серед показників якості бюджетної програми є показники, які характеризують суб'єктивне ставлення цільової групи	так/ні
8.0	Наскільки показники виконання бюджетних програм відповідають вимогам до їх формування, визначених у відповідних Методичних рекомендаціях https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1353-10#n15	відкрита
9	Паспорт бюджетної програми затверджено вчасно (протягом 30 днів після набрання чинності рішенням про місцевий бюджет)	так/ні
10	Паспорт бюджетної програми розміщено на сайті ГРК (ОМС)	так/ні
10.1	9.1. Паспорт бюджетної програми зручно шукати	шкала
11	Чи дотримано запланованих у бюджетній програмі показників затрат?	так/ні
12	Чи досягнуто запланованих у бюджетній програмі показників продукту?	так/ні
13	Чи досягнуто запланованих у бюджетній програмі показників ефективності?	так/ні
14	Чи досягнуто запланованих у бюджетній програмі показників якості?	так/ні
15	Звіт про виконання паспорту бюджетної програми за 2018 рік оприлюднено	так/ні
	Якщо відповідь «так», наведіть посилання	відкрита
16	Орган місцевого самоврядування застосовує заохочення за виконання бюджетних програм	так/ні
16.1	Затверджене положення про преміювання працівників, які працюють в установах, підпорядкованих ГРК. В Положенні про преміювання передбачене стимулювання за виконання показників бюджетної програми	так/ні
16.2	У трудових угодах (контрактах) керівників бюджетних установ передбачено заохочення за виконання бюджетної програми	так/ні
16.3	У 2018 році застосовувалося заохочення за результатами виконання бюджетної програми	так/ні
16.0	Оцініть якість передбачених заохочень за виконання бюджетної програми	відкрита
17	В ГРК функціонує структурний підрозділ (передбачено штатні одиниці) до посадових обов'язків яких належить моніторинг виконання бюджетних програм	так/ні
17.1	Існує підтвердження моніторингу структурним підрозділом (службовцем) бюджетної програми у відповідному бюджетному періоді	так/ні

№ з/п	Зміст питання	Тип відповіді
17.0	Оцініть якість роботи підрозділу (службової особи), які оцінюють виконання бюджетних програм	відкрита
18	ГРК здійснює оцінку ефективності бюджетних програм	так/ні
18.1	Оприлюднено інформацію за результатами оцінки ефективності бюджетних програм	так/ні
	Якщо обрано відповідь «так», надайте посилання на документ	так/ні
19	Відбувалося публічне представлення звіту про виконання паспорту бюджетної програми (до 15 березня) (громадські слухання, звіт ГРК, засідання профільної комісії, брифінг тощо)	так/ні
19.1	Існує документальне підтвердження публічного представлення звіту	так/ні
19.2	Існує інформація про подію з фото (відео) з місця події	так/ні
	Якщо відповідь «так», надайте посилання на документ	відкрита
19.0	Оцініть якість публічного представлення звіту про виконання паспорту бюджетної програми (наскільки захід був масовий, який склад учасників, рівень дискусії, зафіксовані рішення)	відкрита
20	Висновок про якість бюджетної програми (3-5 речень)	відкрита

Додаток Б
Оцінювачі місцевих бюджетів 2018 р.

№ з/п	Назва бюджету	Назва бюджетної програми	Прізвища, імена оцінювачів
1	Міський бюджет міста Маріуполь	Реалізація державної політики у молодіжній сфері	Тесновський Петро, Чуйко Марина
2	Міський бюджет міста Новгородівка	Організація благоустрою населених пунктів	Кухлев Антон, Кухлева Марина, Федорова Світлана, Ольховик Інна, Горобей Оксана, Рудой Віталій
		Інші заклади та заходи у сфері соціального захисту і соціального забезпечення населення	
3-4	Міський бюджет міст Рубіжне та Северодонецьк	Надання загальної середньої освіти загальноосвітніми навчальними закладами (м. Рубіжне)	Шуліко Микола, Ільченко Євген, Бондаренко Тетяна
		Надання дошкільної освіти (м. Рубіжне)	
5-6	Міський бюджет міст Селидове та Українськ	Методичне забезпечення діяльності навчальних закладів (м. Селідове)	Вольська Вікторія, Різних Вікторія, Миргородська Світлана, Тельнюк Тетяна, Олійник Костянтин, Попова Наталія
7	Міський бюджет міста Южне	Надання загальної середньої освіти загальноосвітніми навчальними закладами (в т.ч. школою-дитячим садком, інтернатом при школі), спеціалізованими школами, ліцеями, гімназіями, колегіумами	Юрченко Ілля, Корецька Вікторія
8	Районний бюджет Лиманського району	–	Полякова Інна, Костенко Людмила
9	Селищний бюджет Каланчацької ОТГ	Надання загальної середньої освіти загальноосвітніми навчальними закладами (в т. ч. школою-дитячим садком, інтернатом при школі), спеціалізованими школами, ліцеями, гімназіями, колегіумами	Алеєва Ірина, Корецька Вікторія, Коваленко Світлана, Фоміна Світлана, Коваленко Світлана
		Організаційне, інформаційно-аналітичне та матеріально-технічне забезпечення діяльності обласної ради, районної ради, районної у місті ради (у разі її створення), міської, селищної, сільської рад	
		Надання дошкільної освіти	
10	Селищний бюджет Новопсковської ОТГ	Надання дошкільної освіти	Власенко Роман, Ковальова Алла, Ковальова Алла
		Заходи з енергозбереження	
		Утримання і розвиток автомобільних доріг та дорожньої інфраструктури	
11	Сільський бюджет Андріївської ОТГ	Організаційне, інформаційно-аналітичне та матеріально-технічне забезпечення діяльності обласної ради, районної ради, районної у місті ради (у разі її створення), міської, селищної, сільської рад	Макарович Марія, Ткач Максим, Макарович Руслан
12	Сільський бюджет Галицинівської ОТГ	-	Доглорукова Олена, Зінкевич Людмила
13	Обласний бюджет Одеської області	Надання щомісячної допомоги сім'ям загиблих (померлих), учасників АТО, сім'ям захоплених у полон або оголошених зниклими без вісті військових, у т.ч. співробітників правоохоронних органів, які брали участь у проведенні анти-терористичної операції на Сході України та дітям до досягнення 18-річного віку	Юшкевич Лариса
		Надання щомісячних довічних стипендій громадянам віком старше 100 років	

№ з/п	Назва бюджету	Назва бюджетної програми	Прізвища, імена оцінювачів
		Надання щомісячної стипендії особам з інвалідністю з числа військовослужбовців, воїнів-добровольців та співробітників правоохоронних органів, які брали участь у проведенні антитерористичної операції на Сході України, а також їх дітям до досягнення ними 18-річного віку	
14	Сільський бюджет Костянтинівської ОТГ	Надання загальної середньої освіти загальноосвітніми навчальними закладами (у тому числі школою-дитячим садком, інтернатом при школі), спеціалізованими школами, ліцеями, гімназіями, колегіумами Надання дошкільної освіти Організація благоустрою населених пунктів	Корецька Вікторія, Гуцольок Оксана, Репка Оксана
15	Міський бюджет міста Миколаєва*	Управління з питань культури та охорони культурної спадщини Надання спеціальної освіти школами естетичного виховання (музичними, художніми, хореографічними, театральними, хоровими, мистецькими) Забезпечення діяльності палаців і будинків культури, клубів, центрів дозвілля та інших клубних закладів Будівництво об'єктів соціально-культурного призначення	Станіслав Мартіросов, Кисіль Богдан, Олег Соколик
16	Міський бюджет міста Херсон	Благоустрій міста Надання загальної середньої освіти загальноосвітніми навчальними закладами (в т.ч. школою-дитячим садком, інтернатом при школі), спеціалізованими школами, ліцеями, гімназіями, колегіумами	Молчанов Володимир

Додаток В
Результати аналізу бюджетних програм

Таблиця Е.1.

Результати аналізу бюджетних програм (частина 1)

Назва місцевого бюджету	Назва бюджетної програми 2018 р.	1. Наявність документа, в якому визначено стратегічні цілі ГРК, які відповідають бюджетній програмі	2. Бюджетні запити (проекти бюджетних програм) оприлюднено до представлення проекту бюджету	3. Наявність затверджених процедур чи механізмів залучення стейкхолдерів до процесу підготовки бюджетних запитів (проектів бюджетних програм)	4. Проведено консультації з зацікавленими сторонами під час підготовки бюджетних запитів (проектів бюджетних програм) на 2018 р.	5. Відбувся публічний захист бюджетного запиту (проекту бюджетної програми) на постійній депутатській комісії	6. У бюджетній програмі визначено її мету	7. У бюджетній програмі визначено завдання	8. У бюджетній програмі 2018 р. визначено 4 групи показників виконання бюджетної програми (затрат, продукту, ефективності, якості)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Міський бюджет міста Маріуполь	Реалізація державної політики у молодіжній сфері	Так	Ні	Так	Ні	Так	Так	Так	Так
Міський бюджет міста Новгородівка	Організація благоустрою населених пунктів	Так	Ні	Ні	Ні	Так	Так	Так	Так
	Інші заклади та заходи у сфері соціального захисту і соціального забезпечення населення	Так	Ні	Ні	Ні	Так	Так	Так	Так
Міський бюджет міста Рубіжне	Надання загальної середньої освіти загальноосвітніми навчальними закладами	Так	Ні	Ні	Ні	Ні	Так	Так	Частково
	Надання дошкільної освіти	Так	Ні	Ні	Ні	Ні	Так	Ні	Так
Міський бюджет міста Селидове	Методичне забезпечення діяльності навчальних закладів	Так	Ні	Ні	Ні	Так	Так	Частково	Так
Міський бюджет міста Южне	Надання загальної середньої освіти загальноосвітніми навчальними закладами (в т.ч. школою-дитячим садком, інтернатом при школі), спеціалізованими школами, ліцеями, гімназіями, колегіумами	Так	Так	Ні	Ні	Так	Так	Так	Так

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Селищний бюджет Каланчацької ОТГ	Надання загальної середньої освіти загальноосвітніми навчальними закладами (в т. ч. школою-дитячим садком, інтернатом при школі), спеціалізованими школами, ліцеями, гімназіями, колегіумами	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні	Так	Так	Так
	Організаційне, інформаційно-аналітичне та матеріально-технічне забезпечення діяльності обласної ради, районної ради, районної у місті ради (у разі її створення), міської, селищної, сільської рад	Так	Ні	Ні	Ні	Ні	Так	Так	Частково
	Надання дошкільної освіти	Так	Ні	Ні	Ні	Ні	Так	Так	Так
Селищний бюджет Новопсковської ОТГ	Надання дошкільної освіти	Так	Ні	Так	Ні	Ні	Так	Так	Так
	Заходи з енергозбереження	Так	Ні	Ні	Ні	Ні	Так	Так	Так
	Утримання і розвиток автомобільних доріг та дорожньої інфраструктури	Так	Ні	Ні	Ні	Ні	Так	Так	Так
Сільський бюджет Андріївської ОТГ	Організаційне, інформаційно-аналітичне та матеріально-технічне забезпечення діяльності обласної ради, районної ради, районної у місті ради (у разі її створення), міської, селищної, сільської рад	Так	Ні	Ні	Так	Ні	Так	Так	Так
Сільський бюджет Костянтинівської ОТГ	Надання загальної середньої освіти загальноосвітніми навчальними закладами (у тому числі школою-дитячим садком, інтернатом при школі), спеціалізованими школами, ліцеями, гімназіями, колегіумами	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Частково
	Надання дошкільної освіти	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так
	Організація благоустрою населених пунктів	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так
Міський бюджет міста Миколаєва	Управління з питань культури та охорони культурної спадщини	Так	Ні	Так	Ні	Ні	Так	Ні	Так
	Надання спеціальної освіти школами естетичного виховання (музичними, художніми, хореографічними, театральними, хоровими, мистецькими)	Так	Ні	Так	Ні	Ні	Так	Ні	Так
	Забезпечення діяльності палаців і будинків культури, клубів, центрів дозвілля та інших клубних закладів	Так	Ні	Так	Ні	Ні	Так	Ні	Так
	Будівництво об'єктів соціально-культурного призначення	Так	Ні	Так	Ні	Ні	Так	Так	Так
Міський бюджет міста Херсон	Благоустрій міста	Так	Ні	Ні	Ні	Ні	Так	Так	Так
	Надання загальної середньої освіти загальноосвітніми навчальними закладами (в т. ч. школою-дитячим садком, інтернатом при школі), спеціалізованими школами, ліцеями, гімназіями, колегіумами	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні	Так	Так	Частково

Таблиця Е.2
Результати аналізу бюджетних програм (частина 2)

Назва місцевого бюджету	Назва бюджетної програми 2018 р.	9. Паспорт бюджетної програми затверджено вчасно (протягом 30 днів після набрання чинності рішенням про місцевий бюджет)	10. Паспорт бюджетної програми розміщено на сайті ГРК (ОМС)	11. Дотримання запланованих у бюджетній програмі показників затрат	12. Досягнення запланованих у бюджетній програмі показників продукту	13. Досягнення запланованих у бюджетній програмі показників ефективності	14. Досягнення запланованих у бюджетній програмі показників якості	15. Звіт про виконання паспорту бюджетної програми за 2018 рік оприлюднено	16. Орган місцевого самоврядування застосовує заохочення за виконання бюджетних програм	17. В ГРК функціонує структурних підрозділ (передбачено шатні одиниці) до посадових	18. ГРК здійснює оцінку ефективності бюджетних програм	19. Відбувалося публічне представлення звіту про виконання паспорту бюджетної програми (до 15.03)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Міський бюджет міста Маріуполь	Реалізація державної політики у молодіжній сфері	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Ні	Так	Так	Так
Міський бюджет міста Новогродівка	Організація благоустрою населених пунктів	Так	Так	Ні	Частково	Частково	Так	Ні	Ні	Так	Так	Так
	Інші заклади та заходи у сфері соціального захисту і соціального забезпечення населення	Так	Так	Так	Ні	Так	Так	Так	Ні	Так	Так	Так
Міський бюджет міста Рубіжне	Надання загальної середньої освіти загальноосвітніми навчальними закладами	Так	Так	Частково	Частково	Так	Так	Так	Ні	Ні	Ні	Так
	Надання дошкільної освіти	Так	Так	Частково	Ні	Ні	Ні	Так	Ні	Ні	Ні	Так

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Міський бюджет міста Селидове	Методичне забезпечення діяльності навчальних закладів	Так	Так	Частково	Так	Так	Ні	Так	Ні	Ні	Так	Так
Міський бюджет міста Южне	Надання загальної середньої освіти загальноосвітніми навчальними закладами (в т.ч. школою-дитячим садком, інтернатом при школі), спеціалізованими школами, ліцеями, гімназіями, колегіумами	Так	Так	Частково	Так	Частково	Так	Так	Ні	Ні	Ні	...
Селищний бюджет Каланчацької ОТГ	Надання загальної середньої освіти загальноосвітніми навчальними закладами (в т. ч. школою-дитячим садком, інтернатом при школі), спеціалізованими школами, ліцеями, гімназіями, колегіумами	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Ні	Ні	Ні	Ні
	Організаційне, інформаційно-аналітичне та матеріально-технічне забезпечення діяльності обласної ради, районної ради, районної у місті ради (у разі її створення), міської, селищної, сільської рад	Так	Так	Так	Так	Так	Відсутні	Так	Ні	Ні	Ні	Ні
	Надання дошкільної освіти	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Ні	Ні	Ні	Ні
Селищний бюджет Новопсковської ОТГ	Надання дошкільної освіти	Ні	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Ні	Так	Так	Так
	Заходи з енергозбереження	Ні	Так	Так	Ні	Так	Ні	Так	Ні	Ні	Ні	Ні
	Утримання і розвиток автомобільних доріг та дорожньої інфраструктури	Ні	Так	Ні	Ні	Ні	Ні	Так	Ні	Ні	Ні	Ні
Сільський бюджет Андріївської ОТГ	Організаційне, інформаційно-аналітичне та матеріально-технічне забезпечення діяльності обласної ради, районної ради, районної у місті ради (у разі її створення), міської, селищної, сільської рад	Так	Ні	Так	Так	Так	Так	Ні	Так	Ні	Так	Ні

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Сільський бюджет Костянтинівської ОТГ	Надання загальної середньої освіти загальноосвітніми навчальними закладами (у тому числі школою-дитячим садком, інтернатом при школі), спеціалізованими школами, ліцеями, гімназіями, колегіумами	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Hi	Так	Так	Так
	Надання дошкільної освіти	Так	Так	Так	Hi	Hi	Так	Так	Hi	Так	Так	Так
	Організація благоустрою населених пунктів	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Hi	Так	Так	Так
Міський бюджет міста Миколаєва	Управління з питань культури та охорони культурної спадщини	Hi	Так	Так	Так	Так	Частков о	Так	Hi	Hi	Так	Так
	Надання спеціальної освіти школами естетичного виховання (музичними, художніми, хореографічними, театральними, хоровими, мистецькими)	Hi	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Hi	Hi	Так	Так
	Забезпечення діяльності палаців і будинків культури, клубів, центрів дозвілля та інших клубних закладів	Hi	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Hi	Hi	Так	Так
	Будівництво об'єктів соціально-культурного призначення	Hi	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Hi	Hi	Так	Так
Міський бюджет міста Херсон	Благоустрій міста	Hi	Так	Hi	Hi	Hi	Hi	Hi
	Надання загальної середньої освіти загальноосвітніми навчальними закладами (в т. ч. школою-дитячим садком, інтернатом при школі), спеціалізованими школами, ліцеями, гімназіями, колегіумами	Так	Так	Hi	Hi	Hi	Hi	Hi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Організаційне, інформаційно-аналітичне та матеріально-технічне забезпечення діяльності обласної ради, районної ради, районної у місті ради (у разі її створення), міської, селищної, сільської рад	Так	Ні	Ні	Ні	Ні	Так	Так	Частково
	Надання дошкільної освіти	Так	Ні	Ні	Ні	Ні	Так	Так	Так
Селищний бюджет Новопсковської ОТГ	Надання дошкільної освіти	Так	Ні	Так	Ні	Ні	Так	Так	Так
	Заходи з енергозбереження	Так	Ні	Ні	Ні	Ні	Так	Так	Так
	Утримання і розвиток автомобільних доріг та дорожньої інфраструктури	Так	Ні	Ні	Ні	Ні	Так	Так	Так
Сільський бюджет Андріївської ОТГ	Організаційне, інформаційно-аналітичне та матеріально-технічне забезпечення діяльності обласної ради, районної ради, районної у місті ради (у разі її створення), міської, селищної, сільської рад	Так	Ні	Ні	Так	Ні	Так	Так	Так
Сільський бюджет Костянтинівської ОТГ	Надання загальної середньої освіти загальноосвітніми навчальними закладами (у тому числі школою-дитячим садком, інтернатом при школі), спеціалізованими школами, ліцеями, гімназіями, колегіумами	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Частково
	Надання дошкільної освіти	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так
	Організація благоустрою населених пунктів	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так
Міський бюджет міста Николаєва	Управління з питань культури та охорони культурної спадщини	Так	Ні	Так	Ні	Ні	Так	Ні	Так
	Надання спеціальної освіти школами естетичного виховання (музичними, художніми, хореографічними, театральними, хоровими, мистецькими)	Так	Ні	Так	Ні	Ні	Так	Ні	Так
	Забезпечення діяльності палаців і будинків культури, клубів, центрів дозвілля та інших клубних закладів	Так	Ні	Так	Ні	Ні	Так	Ні	Так
	Будівництво об'єктів соціально-культурного призначення	Так	Ні	Так	Ні	Ні	Так	Так	Так
Міський бюджет міста Херсон	Благоустрій міста	Так	Ні	Ні	Ні	Ні	Так	Так	Так
	Надання загальної середньої освіти загальноосвітніми навчальними закладами (в т. ч. школою-дитячим садком, інтернатом при школі), спеціалізованими школами, ліцеями, гімназіями, колегіумами	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні	Так	Так	Частково

Аналітичний звіт
за результатами аналізу
місцевих бюджетів у проекті
«Бюджетний сканер»

Автори:

Богдан Малиняк

Антоніна Дешко

Тетяна Дурнєва

Громадська організація «Інститут суспільно-політичних досліджень»

Підписано до друку 20.08.2019 р.

Формат 60x 84/16. Гарнітура Arial.

Ум. друк. арк. 3,72. Обл.-вид. арк. 2,92.

